

SURİYE SAVAŞININ TARAFLARI ARASINDA **MENBİÇ AŞİRETLERİ**

ÖMER ÖZKIZILCIK, KUTLUHAN GÖRÜCÜ

SURİYE SAVAŞININ
TARAFLARI ARASINDA
MENBİÇ AŞİRETLERİ

ÖMER ÖZKIZILCIK

SETA Vakfı'nda Güvenlik Araştırmaları Direktörlüğü'nde çalışmaktadır. Ağustos 2017-Eylül 2018 arasında Ankara'daki Ortadoğu Vakfı'nda çalışmıştır. 2016'dan itibaren Suriye Gündemi'nin baş editörlüğünü yapmaktadır. Ömer Özkizilcik'in temel uzmanlık alanı Suriye krizidir. Özkizilcik ayrıca devlet dışı yerel aktörler arasındaki dinamiklere odaklanmaktadır.

KUTLUHAN GÖRÜCÜ

Kocaeli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezundur. Yüksek lisans eğitimine Kocaeli Üniversitesi Siyasi Tarih Bölümü'nde devam etmektedir. SETA Dış Politika Direktörlüğü'nde çalışmaktadır. Ayrıca Suriye Gündemi internet sitesinde editörlük yapmaktadır. Çalışma alanları Suriye savaşı, devlet dışı silahlı aktörler, Türkmenler ve DEAŞ'tır.

COPYRIGHT © 2019

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları 145
I. Baskı: 2019
ISBN: 978-605-7544-94-0

Uygulama: Erkan Söğüt
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

SETA | Berlin

Französische Straße 12, 10117 Berlin Germany
Tel: +49 30 20188466

SURİYE SAVAŞININ TARAFLARI ARASINDA MENBİÇ AŞİRETLERİ

Ömer Özkizilcik, Kutluhan Görücü

SETA

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

İÇİNDEKİLER

TAKDİM | 7

GİRİŞ | 9

Veri Toplama Süreci ve Mülakatlar | 11

Veri Analizi | 11

MENBİÇ'İN İDARİ, SOSYAL VE SİYASİ YAPISI VE YAŞANAN SÜREÇ | 13

Savaş Boyunca Menbiç | 13

ABD ve YPG/SDG'nin Menbiç'teki Varlığı | 21

Menbiç Yol Haritası Süreci | 25

Menbiç'te YPG/SDG Yönetimi | 26

MENBİÇLİ AŞİRETLER VE SURİYE'DEKİ AKTÖRLER İLE İLİŞKİLERİ | 31

Menbiç'teki Aşiretler | 31

Esed Rejimi ile İlişkiler | 37

YPG/SDG ile İlişkiler | 41

Suriye Muhalefeti ile İlişkiler | 46

MENBİÇLİ SİYASİ YAPILAR | 53

Suriye Kabileler ve Aşiretler Meclisi | 53

Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu | 55

İstikrar Komitesi | 59

SONUÇ | 63

TAKDİM

2011’de Dera kentinde aşiret gençleri ve çocuklarının Esed rejimi tarafından işkenceye uğraması ve öldürülmesiyle başlayan sivil protesto gösterileri rejimin silahlı müdahaleleri sonrasında silahlı mücadeleye evrilmiş, zamanla bölgesel ve küresel aktörlerin dahil olmasıyla farklı boyutlar kazanmıştır. Gösterilerin düzenlenmesi ve sonradan halkın silahlanmasında Suriyeli aşiretler öncü olmuş ve aşiret dayanışması içinde Esed rejimine karşı durulmuştur. Suriye’de faal olan yerel, bölgesel ve küresel aktörler kendi çıkarları bağlamında Suriye’nin birçok bölgesinde vekiller aracılığıyla veya doğrudan müdahale gerçekleştirerek kendi çıkarlarını korumaya çalışmıştır. Suriye’deki bazı kilit bölgelerde ikiden fazla aktör karşı karşıya gelmiş ve oluşan fiili durumda bölge halkını kendi taraflarına çekme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Söz konusu kilit bölgelerden birisi de Menbiç olmuştur. Halep şehir merkezi ile Fırat’ın doğusunun bittiği bölgede olan Menbiç, Türkiye, ABD, Rusya, İran, Esed rejimi, YPG, DEAŞ ve Suriyeli muhalifler arasında güç mücadelesinin yaşandığı bir alan olmuştur. Suriye savaşı boyunca dört farklı yönetime şahitlik eden kentin 2016’da ABD destekli YPG/SDG güçleri tarafından ele geçirilmesiyle Ankara ve Washington yönetimleri arasında nükseden bir sorun halini almıştır. Türkiye kamuoyu Menbiç’i özellikle ABD’nin Türkiye’ye YPG’nin bölgeden çekileceğine dair verdiği söz ve sonrasında Ankara ile Washington arasında varılan Menbiç Yol Haritası mutabakatıyla bilmektedir.

Savaşın başlarından günümüze kadar olan süreçte Suriye’deki yerel unsurlar önemli roller oynamıştır. Halk ayaklanmasının merkezinde yer alan aşiret yapıları

2011'den günümüze kadar kendi bölgelerinde etkin aktörler olmayı başarmıştır. Aşiretlerin tutumu ve kurdukları ittifaklar savaşın seyrini etkilemekle kalmamış, bölgesel ve küresel aktörler arasında yaşanan mücadelede aşiretlerin önemi artmış ve taraflar aşiretlerle diyalog ve iş birliği arayışı içinde olmuştur. Nitekim Suriye'deki olası bir siyasi çözüm ve yeniden yapılandırma sürecinde aşiretlerin ciddi ve kilit bir rol oynayacağı muhakkaktır. Bu bağlamda Menbiç'teki aşiretlerin iç yapıları aktörlerle kurdukları ilişkiler hem Menbiç'in hem de bölgenin geleceği açısından önem arz etmektedir. Aşiretleri tanımak, bilmek, anlamak ve tutumlarının arkasındaki dinamikleri öğrenmek gerekmektedir. Bu çerçevede Menbiç'te yaşanan süreci, bölge üzerinde devam eden güç mücadelesini, Menbiçli aşiretlerin yapılarını ve ilişkilerini derinlemesine ele alan bu raporun politika yapıcılar, konuyla ilgili kurum, kuruluş ve araştırmacılar için faydalı olmasını ümit ediyorum.

Prof. Dr. Burhanettin Duran
SETA Genel Koordinatörü

GİRİŞ

Menbiç sorunu Türk kamuoyunda YPG/SDG güçleri tarafından ABD'nin öncülüğündeki Uluslararası Koalisyonun desteğiyle Ağustos 2016'da ele geçirilmesi ile yer almaya başladı. Türkiye, ABD'nin YPG/SDG güçleriyle birlikte Menbiç'e ilerlemesini, ardından Menbiç-Afrin arasındaki hattı da ele geçirerek Suriye'de YPG kontrolünde bir otonom bölge oluşturma siyasetini ve Menbiç'te YPG varlığını kabul etmeyeceğini deklare etti. ABD, DEAŞ'a karşı yürütülen Menbiç operasyonu boyunca ve sonrasında Türkiye'ye YPG'nin bölgeden çıkacağı sözünü vermişti ancak bu söz yerine getirilmediği gibi 4 Haziran 2018'de varılan mutabakata rağmen de herhangi bir somut ilerleme sağlanamadı.

Ağustos 2016'dan Ağustos 2019'a değin geçen üç yıl içerisinde Menbiç'te YPG/SDG'nin giderek kendisini tahkim ettiği bir süreç devam etmektedir. Halk desteği bakımından şehrin yabancı olan YPG/SDG unsurlarının demografik değişim sağlamadan bölgede mutlak bir hakimiyet kurması söz konusu olmasa da varlığı ve yönetim anlayışı giderek yerleşmektedir. Ancak YPG/SDG'nin Menbiç'te ABD varlığı ve desteği olmadan barınabilmesi de mümkün görünmemektedir. Nitekim Menbiç'in aşiretlere dayalı Arap yoğunluklu nüfusunun ABD olmadan azınlık dahi sayılamayacak YPG varlığını sindirerek yönetimini benimsemesi mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle yüzde 2 dahi olmayan bir nüfus ile "Kürtler Arapları yönetiyor" algısı yerel halk arasında en önemli rahatsızlıkların başında gelmektedir. Dahası YPG'nin radikal sol ve seküler ideolojisi de Menbiç'teki muhafazakar Arap toplumunda karşılık bulmamaktadır.

Menbiç'in temel demografik yapısı (Neredeyse nüfusun tamamı Arap kökenlidir ve yüzde 90'ı da aşiret mensubudur) nedeniyle kentin geleceğinde aşiretler ve onların bölgede oluşturduğu dinamikler göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir faktördür. YPG/SDG'ye nazaran Menbiç'teki aşiretlerin Türkiye ve Suriye muhalefetiyle güçlü ilişkileri bulunmaktadır. Nitekim Menbiç aşiretleri yaptıkları açıklamalarda Türkiye'yi Menbiç'te halen devam eden YPG/SDG işgaline son vermeye çağırmıştır. Türkiye'de de Menbiç'ten YPG'nin baskıları sonucu göç etmek zorunda kalmış, devrimci muhalefetin varlığıyla bölgede yaşayan aşiretlerin önde gelen isimleri bulunmaktadır. Türkiye ile yakın ilişkilere sahip bu kişi ve yapılar Türkiye'nin Fırat Kalkanı Harekatı (FKH) ve Zeytin Dalı Harekatı (ZDH) bölgelerinde gerçekleştirdiği girişimleri Menbiç şehrinde de görmek istemiş ve dolayısıyla Türkiye'nin olası Menbiç operasyonunu destekleyeceklerini açıklamıştır. Menbiç bağlamında Suriye muhalefeti ve Türkiye'nin yanı sıra ABD ve YPG'nin ve İran, Rusya ve Esed rejimin bir yarışı bulunduğu taraflar Menbiç bağlamında ellerini güçlendirmek için aşiret mensuplarını yanlarına çekmeye çalışmaktadır. Tarafların bu yöndeki girişimleri ise Menbiçli aşiretlerin iç yapılarını ve aşiretler arası dengeyi etkilemektedir.

Bu rapor 2011 sonrası Menbiç'in yaşadığı değişim ve farklı yönetim yapılarına yer verirken kentteki aşiret varlığını ve kentin yönetilmesindeki aşiret faktörünü ele almaktadır. Menbiç aşiretleri mensuplarıyla 20 Mart-22 Nisan 2019 arasında yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat tekniğiyle saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgularla, açık kaynak ve farklı yerel kaynaklarla çaprazlama doğrulama işlemi yapılmıştır. Böylelikle doğru bilgiye ulaşılma gayesi taşınmıştır. Açık kaynaklar ve mülakatlarda edinilen bilgiler ışığında Suriye'deki savaşın başlamasından bu yana Menbiç'te yaşanan süreç ve kent üzerinde devam eden rekabet incelenmiştir. Ayrıca bölgedeki nüfus yapısı ve yirmi altı aşiret arasından en büyük üç aşiret yapısı derinlemesine ortaya konularak aşiretlerin Menbiç'e müdahil aktörler ile olan ilişkileri ele alınmıştır. Aşiretlerin Esed rejimiyle ilişkilerinde temel olgular ve Bubenne aşireti, El-Hoş Koalisyonu ve Busultan aşiretinin rejim ile özel ilişkileri irdelenmiştir. Aşiretlerin YPG/SDG ve Suriye muhalefeti ile ilişkileri de aynı metotla araştırılmıştır. Ayrıca Türkiye yanlısı Menbiçli siyasi yapılar olan Suriye Kabileler ve Aşiretler, Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu ve İstikrar Komitesi'nin faaliyetleri ele alınmıştır. Birçok aşiret mensubuyla yapılan derinlemesine mülakatlar sonucunda kentin yönetilmesinde aşiret faktörünü göz ardı etmeyen bir yaklaşımın ve stratejinin ortaya konulması gerektiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte Menbiç yönetimiyle güvenliğin yerel halk tarafından sağlanması ihtiyacı müşahede

edilmiştir. Araştırma neticesinde Menbiç toplumunun YPG/SDG'yi kentlerinde istemediği ve Türkiye'nin Suriye muhalefetiyle birlikte bölgeye gelmesinin zaruri olduğu kanaatinin yaygın olduğu görülmüştür.

VERİ TOPLAMA SÜRECİ VE MÜLAKATLAR

Veri toplanması sürecinde öncelikle açık kaynaklara dayalı bir tarama yapılmıştır. İkinci olarak da Menbiçli aşiret mensuplarıyla mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler yarı yapılandırılmış mülakatlar şeklinde olup Menbiçli aşiret mensuplarının önde gelenleri ve bölgedeki azınlık temsilcilerini içermiştir. Yarı yapılandırılmış mülakatlar Menbiç'teki sürecin ele alınması doğrultusunda hazırlanmıştır. Ayrıca bölgedeki aşiret yapılarını genel manada tespit etmek ve ön bilgi edinmek adına Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu'ndan Menbiçli aşiretler profil çalışması alınmıştır. Türkiye'de ikamet eden veya Türkiye'ye gelebilen aşiret mensuplarıyla doğrudan görüşülmüştür. Menbiç'in terör örgütü YPG tarafından kontrol edilmesi ve güvenlik gerekçelerinden dolayı Menbiç'te saha araştırması gerçekleştirilmesi konusunda zorluklarla karşılaşıldığı için kentin içerisindeki görüşmecilerle Skype ve WhatsApp üzerinden bağlantı kurulmuştur. Mülakat gerçekleştirilen aşiretlerin listesi Tablo 1'de yer almaktadır. Genel olarak görüşmelere katılan kişilerin bilgileri güvenlik gerekçesiyle ve etik kurallar gereğince bu raporda paylaşılmayıp yalnızca katılımcıların kimlik bilgisinin anlaşılmasına kaydıyla atıf yapılmaktadır.

VERİ ANALİZİ

Tasarlanan vaka seçimi neticesinde Menbiçli aşiretlerin yapılanması ve Suriye'deki aktörlerle kurdukları ilişkiler kontrollü bir şekilde analiz edilmiş, bu analiz saha çalışmasında edinilen verilerle beraber değerlendirilerek raporda sunulan bilgi ve yorumlara ulaşılmıştır. Sonuçta ortaya çıkan rapordaki tespit ve öneriler; saha gözlemleri, saha kaynakları, gerçekleştirilen mülakatlar ve ikincil kaynak taramasıyla elde edilen verilerin çaprazlama kontrolü ve analiziyle yazılmıştır. Saha çalışması kapsamında Menbiç'in en büyük üç aşiretine önem verilmiş ve diğer yirmi üç aşiret yapılanması ayrıntılı olarak ele alınmamıştır. Bu bağlamda elde edilen bilgiler ve olgular savaşın başından günümüze kadar Menbiç'te yaşanan süreçle bağdaştırılmış ve aşiretlerin iç dinamikleriyle kurdukları ilişkiler Suriye'deki savaşın ve sürecin genel akışı içerisinde irdelenmiştir. Bu bağlamda elde edilen veriler genel Suriye iç savaşı süreci ve bölgenin yapısıyla irtibat kurularak analiz edilmiştir.

TABLO 1. MÜLAKAT GERÇEKLEŞTİRİLEN AŞİRETLERİN LİSTESİ			
No	Aşiret	Tarih	Görüşme
1	Beni Asid	21 Mart	Gaziantep
2	Aclen	24 Mart	Gaziantep
3	Busultan	21 Mart	Gaziantep
4	Busultan	25 Mart	Hatay
5	Beni Said	10 Nisan	Skype
6	Bubenne	12 Nisan	Skype
7	El-Oun	15 Nisan	Skype
8	Bakkara	23 Mart	Kilis
9	Omeyrat	25 Mart	Hatay
10	Kürt Temsilci	24 Mart	Gaziantep
11	Nieymi	22 Mart	Gaziantep
12	Damalka	23 Mart	Gaziantep
13	Ganaim	8 Nisan	WhatsApp
14	Bubenne	16 Nisan	Ankara
15	Bubenne	26 Mart	Şanlıurfa
16	Glad	22 Mart	Gaziantep
17	Busultan	11 Nisan	Skype
18	Türkmen Temsilci	26 Mart	Gaziantep
19	Ganem	17 Nisan	Bolu
20	Harraç	16 Nisan	Skype
21	Harraç	20 Nisan	Skype
22	Beni Said	22 Nisan	WhatsApp

MENBİÇ'İN İDARİ, SOSYAL VE SİYASİ YAPISI VE YAŞANAN SÜREÇ

SAVAŞ BOYUNCA MENBİÇ

Suriye'de Halep eyaleti sınırları içerisinde yer alan ve eyaletin kuzeydoğusunda bulunan Menbiç, Halep şehir merkezinin ardından eyalet sınırları içerisindeki en büyük şehirdir. 2004'te yapılan nüfus sayımlarında şehir merkezinin nüfusu yaklaşık 100 bin, Menbiç ilçesinin kırsalı ile birlikte toplam nüfusu da 408 bin 143 olarak kaydedilmiştir.¹ 2011'de başlayan olaylardan bu yana ise ikisi terör örgütü olmak üzere üç ayrı silahlı grubun kontrolüne giren Menbiç'te mevcut nüfusun tam sayısı bilinmemekle birlikte 500-550 bin arasında bir rakamdan söz edilmektedir. Kentin yaklaşık yüzde 90'ını Arap nüfus teşkil ederken geri kalan kısmını ise çoğunlukla Türkmenler, ardından da Kürtler ve Çerkezler oluşturmaktadır.² Kendisi de Menbiçli bir Türkmen olan Suriye Türkmen Meclisi Başkanı Muhammed Vecih Cuma³ Menbiç genelinde Türkmen nüfusunun yaklaşık yüzde 10 olduğunu belirtmektedir.⁴ Kentteki Türkmen nüfusun tam manasıyla tespit edilebilmesi için Beni Asid aşiretinin Türkmen kabul edilip edilmemesi önemiyet taşımaktadır.

1. Kutluhan Görücü, "Fırat Nehri ve Süleyman Şah Türbesi Çevresindeki Türkmen Köyleri", Suriye Gündemi, www.suriyegundemi.com/2018/05/15/firat-nehri-suleyman-sah-turbesi-cevresindeki-turkmen-koyleri, (Erişim tarihi: 24 Ekim 2019).

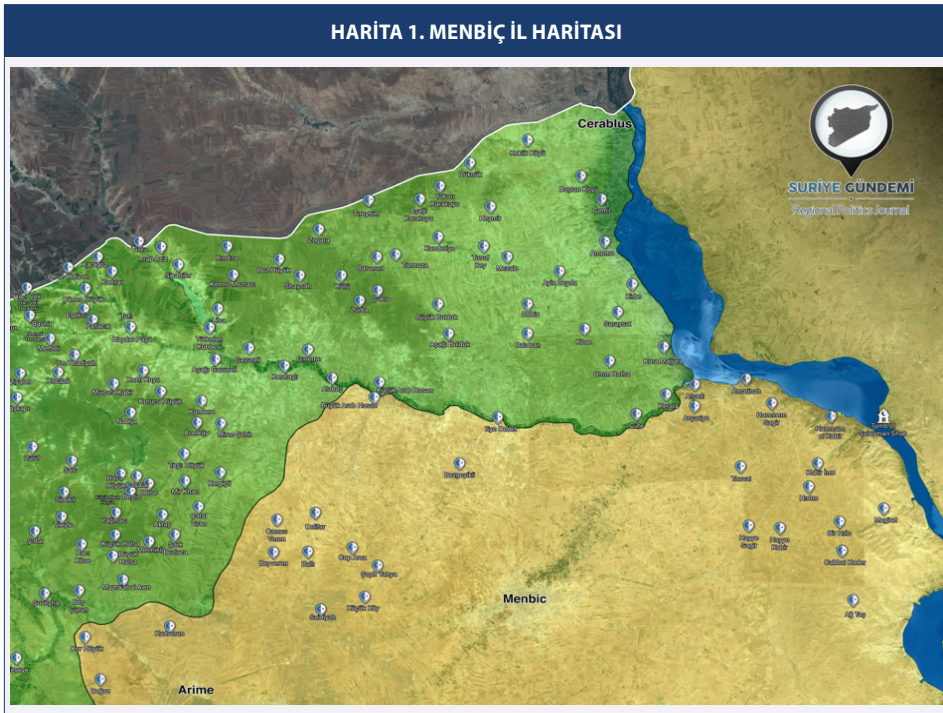
2. "Hedefteki Kent: Menbiç", Suriye Gündemi, 20 Şubat 2017, www.suriyegundemi.com/2017/02/20/hedefteki-kent-menbic, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

3. Kutluhan Görücü ve Ömer Özkizilcik, "Interview with President of the Syrian Turkmen Assembly Dr. Muhammad Wajih Juma", Suriye Gündemi English, <http://en.suriyegundemi.com/2018/11/15/interview-with-president-of-the-syrian-turkmen-assembly-dr-muhammad-wajih-juma>, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

4. "Aşiretler Menbiç'te PYD'yi İstemiyor", Timeturk, 15 Mart 2018.

Burada kesin bir yargıya varılma gayesi taşınmamakla birlikte Beni Asid aşiretinin 25-30 bin olarak değerlendirilen nüfusu göz önüne alındığında Menbiç'te yüzde 8'e yaklaşan bir Türkmen nüfusun varlığından söz edilebilir. Menbiç'in batısı, doğusu (Fırat Nehri kıyısı), kuzeydoğusu ve kuzeybatısında birçok Türkmen köyü bulunmaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (ORSAM) raporuna göre Fırat kıyısında bulunan Türkmen köyleriyle birlikte Menbiç'te en az on sekiz Türkmen köyü bulunduğu belirtilmektedir.⁵ Türkmen İnsan Hakları Araştırma Vakfı'na göre ise Menbiç ve Çobanbey arasında elli dört, Menbiç güneyinde de on beş Türkmen köyü bulunmaktadır.⁶ Türkmen köylerinin bulunduğu bölge Fırat'ın doğusu ile batısını birbirine bağlayan Kara Kozak Köprüsü ve M4 yolu üzerinde olması hasebiyle stratejik önem de taşımaktadır. Aynı zamanda Süleyman Şah Türbesi'nin bulunduğu lokasyonun tam karşısında konumlanmaları da ayrı bir ehemmiyete işaret etmektedir.

Kaynak: Suriye Gündemi, 24 Ocak 2019⁷

5. *Suriyede Değişimin Ortaya Çıkardığı Toplum: Suriye Türkmenleri*, (ORSAM, Ankara: 2011).

6. "The Turkmen of Syria: Exposed Early to Assimilation and Deportation Policies", Iraqi Turkmen Human Rights Foundation, www.turkmen.nl/1A_soitm/Art.1-A1512.pdf, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

7. Kutluhan Görücü, "Turkmen Villages and Settlements in Northern Aleppo", Suriye Gündemi, <http://en.suriye-gundemi.com/2019/01/24/turkmen-villages-and-settlements-in-northern-aleppo>, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

Menbiç'teki Türkmen halk kentin rejimden ele geçirilmesi için de hem askeri hem de sivil bir mücadelenin içinde bulunmuştur. Menbiç'te Buhari Birliği ve İmadettin Zengi Birliği adındaki iki Türkmen silahlı muhalif yapının varlığı da bu mücadelenin bir tezahürü olarak nitelendirilebilir. Savaşın ilk yıllarında oluşturulan bu gruplar o dönem Halep'te faaliyet gösteren ve Halep Türkmenleri içinde tanınmış ve önemli bir isim olan Ali Beşir'e bağlı olarak faaliyet göstermiştir.⁸ Bu grupların Menbiç kenti ve kırsalındaki varlığı bölgedeki Türkmen nüfusunun kayda değer oluşuna işaret etmesi açısından da önem ihtiva etmektedir.

Türkmenlerin ardından bölgede Kürtler ve Çerkezler bulunmaktadır. Çerkez nüfus 2011 sonrası elle sayılabilecek kadar düşük bir seviyededir. Kürt nüfus ise Türkmenlerden az olmakla birlikte YPG/PKK işgali ile birlikte daha görünür duruma gelmiştir. Menbiç'te Kürt kökenli kişilerden YPG/PKK ile siyasi ve askeri bir angajman içerisine girenler SDG içerisinde önemli görevlere getirilmiştir. SDG'nin Menbiç askeri yapılanması olarak nitelendirilebilecek Menbiç Askeri Konseyinin lideri Muhammed Ebu Adil ve Konseyin sözcüsü Şervan Derviş bu durumun net göstergesidir. Menbiç'te Kürt nüfusa ilişkin resmi bir rakamdan söz etmek mümkün değildir. Ancak Menbiçli bir Kürt ile yapılan mülakatta şehir içerisindeki Kürt nüfusun en fazla yüzde 2 oranında olduğu belirtilmiştir.⁹ Bu beyanat diğer görüşmecilerin de ifadelerini teyit eder niteliktedir.

Menbiç çoğunluklu olarak Arap nüfusu barındırmaktadır. Söz konusu Arap nüfusun neredeyse tamamını da Arap aşiretler oluşturmaktadır. Bu nedenle Menbiç'te aşiret etkinliğinden söz etmek yerinde olacaktır. Şehrin siyasi, ekonomik ve sosyal yapılanmalarını aşiretlerin büyüklüğü belirlemektedir. Büyük aşiretler Baas rejimiyle birlikte şehrin yönetimini kontrol ederken orta ve küçük ölçekli aşiretlerin devlet kurumlarında ve Baas'ın siyasi yapılanmalarında çoğunlukla yer alamaması bu aşiretlerin rejimiyle olan ilişkilerini sınırlı tutmuştur. Menbiç aşiretleri arasındaki ilişkilerde rejimle olan münasebetler belirleyici etmenlerden biri olmakla birlikte tümüyle söz konusu duruma bağlı olduğunu söylemek de yanlış olur. Aşiretler arasındaki ilişkiler geleneksel teamüllere bağlı olarak sürerken 2011 devrimi bir kırılma ortaya çıkarmıştır. Nitekim 20 Temmuz 2012'de Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) güçleri ve devrim-

8. *Suriye Türkmenleri: Siyasal Hareketler ve Askeri Yapılanma*, s. 15-16.

9. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçliler ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

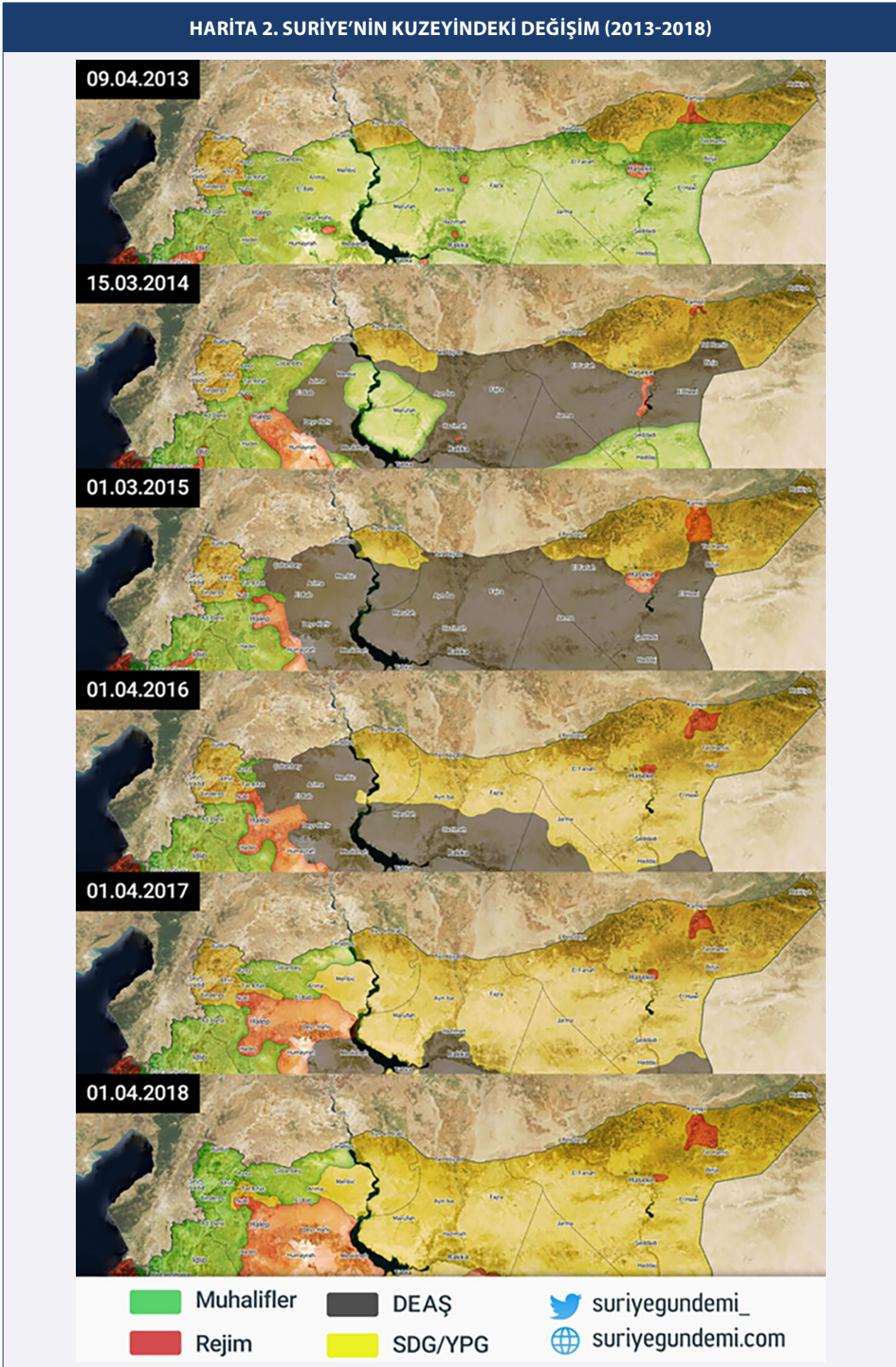
ciler Menbiç'te iktidarı ele geçirdiğinde¹⁰ yeni kurulan devrimci idari, siyasi ve askeri yapıların aşiretçiliğe karşı bir tutum takındığı görülmüştür.¹¹

Suriye'de 2011'de barışçıl olarak başlayan gösteriler Menbiç kentinde de yaşanmış ve ardından silahlı boyuta taşınmıştır. Sivil gösterilerde birçok kişi rejimin silahlı müdahaleleri sırasında hayatını kaybetmiş veya hapsedilmiştir. Bu dönem sonrasında aşiretler içerisinde devrim yanlıları askeri birlikler oluşturmuş ve ardından kentte rejime karşı silahlı direniş örgütlenmiştir. Askeri oluşumlar yalnızca aşiretler içerisinde kalmamış, rejim bünyesinde görev yapan asker veya polisler de devrim yanlılarına katılmıştır. Oluşturulan askeri birlikler aşiretçi bir mantalite ile değil devrimci saiklerle hareket etmiştir. Kentin devrimcileri aşiretçiliği değil eğitimi ve mücadeleyi esas almıştır. Böylelikle 19 Temmuz 2012'de kentte ÖSO güçleri kontrolü sağlamıştır. Rejimin kentten çıkarılmasıyla birlikte devrim yanlıları şehrin yerel yönetimini organize ederek Menbiç Yerel Meclisini oluşturmuştur. Şehir DEAŞ'ın bölgeye gelmesine değin oluşturulan bu yerel meclis aracılığıyla yönetilmiştir. Yerel meclisin yanı sıra idari, askeri ve polis teşkilatlanmaları da teşkil edilmiştir. Yaklaşık bir buçuk yıl süren ÖSO yönetimi sırasında şehir devrimin önemli merkezlerinden birisi olmuştur. Halep'in devrim içerisindeki anlamı ve mahiyeti düşünüldüğünde Menbiç kenti özellikle devrimciler açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Kent, Fırat'ın doğusu ve Halep merkezi arasında bir köprü olmakla beraber Halep eyaletinin ikinci büyük şehri olması hasebiyle askeri, siyasi ve demografik olarak devrimciler için önemli hedefdir.

DEAŞ'ın 2013 ile birlikte başlayan Suriye'de görünür ve tek güç olma stratejisi büyük oranda Suriyeli muhalifleri geriletmiştir. Suriye devriminin kırılma noktalarından birini ve belki de en önemlisini oluşturan DEAŞ'ın Suriye'de faaliyet göstermesi ÖSO'nun askeri ve siyasi manevra kabiliyetlerine büyük bir darbe vururken devrimin gidişatını da değiştirmiştir. DEAŞ'ın varlığına değin yalnızca rejime odaklanan devrimci oluşumlar DEAŞ ile birlikte iki farklı düşmanla savaşmak durumunda kalmıştır. Bu süreçte Suriye'ye devrim saflarında savaşmak üzere gelen yabancı savaşçıların da DEAŞ'ın etki alanına girmeleri Suriye'de bir devrimin değil terörün varlık gösterdiğine dair uluslararası kamuoyunda bir algının oluşmasına sebebiyet vermiştir. Başta Suriye'nin kuzeyi olmak üzere ÖSO'nun varlık gösterdiği alanlar askeri olarak yeterli teşkilatlanmalarının da olmaması

10. “ حلب - منبج || مقطع من تحرير منبج ”, YouTube, 19 Temmuz 2012, www.youtube.com/watch?v=n6Hh6VfmPik, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

11. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

Kaynak: Suriye Gündemi, 14 Kasım 2018¹²

12. "Change in the North of Syria Between 2013 -2018", Suriye Gündemi, 14 Kasım 2018, <http://en.suriyegundemi.com/2018/11/14/change-in-the-north-of-syria-between-2013-2018>, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

nedeniyle DEAŞ'ın kolaylıkla etkin olmasına sebebiyet vermiştir. Suriye'nin doğusundan başlayarak Halep'e, Şam'a ve hatta Ürdün sınırına değin ulaşan DEAŞ varlığı devrimin lojistiği ile beraber öz finans kaynaklarını da yitirmesine neden olmuştur. Menbiç de DEAŞ yayılcılığının kurbanlarından biri olmuştur.

Nitekim Ocak 2014'te Menbiç'i DEAŞ, ÖSO'dan ele geçirmiştir. Belirtmek gerekir ki şehrin DEAŞ'a karşı savunmasında ABD veya başka bir devlet ÖSO'ya herhangi bir hava desteği vermemiştir. DEAŞ'ın şehre girişine ÖSO kısıtlı bir direniş sergileyebilmiş, dönemin yöneticileri Türkiye'ye ve diğer muhalefet bölgelerine kaçmak zorunda kalmıştır. DEAŞ, Menbiç şehrinde de –kontrol ettiği diğer bölgelerde olduğu gibi– kendi yönetim modelini uygulamıştır. İdari ve hukuki merkezlerinin yanı sıra “Daw'a” isminde kendi ideolojisini halk arasında yaydığı merkezler kurmuştur. Yerel polis teşkilatları oluşturmuş ve özellikle geçmiş dönemlerde idari merkez olarak kullanılan binaları kendine özgü bir biçimde dizayn etmiştir. Ayrıca bölge halkına yönelik askere alım ofisleri kurarak yerel halkı da savaşının bir parçası haline getirmiştir. Arap çoğunluğun ve görece muhafazakarlığın yerleşik olduğu Menbiç'te DEAŞ'a katılımların gerçekleştiği de bilinmektedir. Ancak Menbiç'te diğer bölgelerin üzerinde bir katılımdan da söz etmek mümkün değildir. DEAŞ döneminde muhalif kimliğiyle bilinen kişiler şehri terk ederken yerleşik düzenlerini bozmayan geniş bir halk kitlesinin bulunduğunu ifade etmek yerinde olacaktır. Bu nedenle DEAŞ diğer aşiret yoğunluğunun olduğu şehirlerde olduğu gibi Menbiç'te de aşiretlerle görüşmüş ve direkt olarak aşiretleri karşısına alacağı politikalardan uzak durmuştur. Bu bağlamda Aşiret İlişkileri/Halkla İlişkiler ofisleri teşkil ederek halktan ve aşiretlerden gelen talep ve istekleri değerlendirmiştir.¹³ Aşiretlerle olan ilişkiler DEAŞ'ın yönetimdeki hakimiyeti konusunda önemli etmenlerden biri olmuştur. Bu noktada DEAŞ *Dabiq* dergisinde de bu konuyu gündeme taşımıştır.¹⁴

Menbiç, DEAŞ'ın sözde “hilafet” devletinde Halep eyaleti içerisinde yer almış ve ayrı olarak isimlendirilmemiştir. Bu vilayet içerisinde el-Bab, Cerablus, Menbiç gibi iller dışında Dabiq gibi DEAŞ için önemli kasabalar da yer almıştır. DEAŞ'ın yerel yönetimleri dışında kendi anlayışına göre vilayetlere atadığı valiler de bulunmaktadır. Bu bakımdan Menbiç de Halep vilayetine ve valisine bağlı olarak yönetilmiştir. Bu yönetim organizasyonu içerisinde Menbiç yaklaşık iki buçuk yıl boyunca DEAŞ yönetimi altında kalmıştır. Bu süreçte DEAŞ'ın en çok odaklandığı faaliyetlerden biri kendi ideolojisine uygun eğitim hizmetlerinin gerçekleş-

13. Charles C. Caris ve Samuel Reynolds, *ISIS Governance in Syria*, (Middle East Security Report 22, Washington: 2014), s. 20.

14. Caris ve Reynolds, *ISIS Governance in Syria*, s. 20.

tirilmesi olmuştur. Bu bağlamda okullarda dini ve DEAŞ'ın savaş doktrinine yönelik eğitim faaliyetleri yürütülmüş, eğitimi gerçekleştiren öğretmenlere de maaş bağlanarak eğitim sisteminin kurumsallaşması amaçlanmıştır.¹⁵ DEAŞ'ın Menbiç ve diğer bölgelerde kurmuş olduğu yönetimi sonlandırmak adına ABD, YPG ile angajmana girmiş ve DEAŞ'a karşı Uluslararası Koalisyon ile beraber hava saldırılarına başlamıştır.

Bu bağlamda ABD'nin Ayn el-Arab (Kobani) çatışmaları sonrasında DEAŞ'a karşı YPG ile kurduğu askeri angajman ilerleyerek devam etmiş, başta Fırat'ın doğusu olmak üzere batısında Menbiç özelinde de sürmüştür. Bu anlayışla 1 Haziran 2016'da ABD destekli SDG/YPG güçleri tarafından "Menbiç'i Kurtarma Operasyonu" resmen ilan edilmiş, Menbiç kenti 12 Ağustos 2016'ya dek ABD destekli YPG/SDG güçleri ile DEAŞ'ın savaşına sahne olmuştur. Bu noktada belirtmelidir ki ABD öncülüğündeki Uluslararası Koalisyonun hava saldırıları bu savaşın belirleyicisi olmuştur. Uluslararası Koalisyon Menbiç'e yönelik resmen operasyon ilan edilmeden önce de çok sayıda hava saldırısı düzenlemiştir.¹⁶ 2016 boyunca Uluslararası Koalisyon tüm bölgelerdeki toplam 3 bin 79 hava saldırısının 903'ünü (yüzde 29'unu) Menbiç'e yönelik gerçekleştirmiştir.¹⁷ Tüm bu yoğun hava saldırılarına rağmen DEAŞ'ın kentten tamamen çıkarılması örgüt ile varılan uzlaşma neticesinde gerçekleşmiştir. Bu yaşanan savaş neticesinde Menbiç şehri ve kırsalında çok sayıda sivilin hayatını kaybettiği belirtilmektedir. Operasyon başlangıcından 27 Temmuz 2016'ya değin yüz dört sivilin hayatını kaybettiği aktarılmıştır.¹⁸ Bu tarihin ardından al-Ghandour'da 28 Temmuz'da gerçekleşen bir hava saldırısında yedisi çocuk yirmi sekiz sivil hayatını kaybetmiştir.¹⁹

Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ve TSK destekli ÖSO güçlerinin 24 Ağustos 2016'da başlattığı FKH'yi müteakip Cerablus ve el-Bab kentlerine yönelik ilerleme girişiminde bulunan YPG/SDG güçleri TSK ve ÖSO tarafından durdurulmuştur. YPG/SDG'nin bu anlamda Menbiç'te DEAŞ ile savaşma ve şehri kontrol altına alma-

15. Goha's Nail, "Manbij and the Islamic State Public Administration", Goha's Nail, 22 Ağustos 2014, <https://gohasnail.wordpress.com/2014/08/22/manbij-and-the-islamic-states-public-administration>, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

16. Ryan Devereaux, "Civilian Death Toll from Coalition Airstrikes in Syria Could Be Single Largest in U.S.-led War on ISIS", Intercept, 20 Temmuz 2016, <https://theintercept.com/2016/07/19/civilian-death-toll-from-coalition-airstrikes-in-syria-could-be-single-largest-in-u-s-led-war-on-isis>, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2016).

17. Ömer Özkizilcik, "Centcom Hava Saldırıları [Aralık 2014- Mart 2018]", Suriye Gündemi, 27 Ağustos 2018, www.suriyegundemi.com/2018/08/27/centcom-hava-saldirilari-aralik-2014-mart-2018, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

18. "Dozens of Civilians Reported Dead in U.S.-led Syria Airstrike", Reuters, 19 Temmuz 2016.

19. "USA Must Come Clean About Civilian Deaths Caused by Coalition Air Strikes in Syria", Amnesty International, 26 Ekim 2016, www.amnesty.org/en/latest/news/2016/10/usa-must-come-clean-about-civilian-deaths-caused-by-coalition-air-strikes-in-syria, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

sının temelinde Cerablus, Çobanbey ve el-Bab hattını ele geçirerek Afrin bölgesi ile birleşme emellerinin olduğu oldukça açıktır. Ancak Türkiye'nin Suriyeli muhaliflerle birlikte gerçekleştirdiği FKH Suriye'nin kuzeyinde oluşturulmak istenilen "özerk bölge" önündeki en büyük engel olmuştur. FKH'yi ZDH takip ederek Türkiye'nin askeri operasyonları YPG'nin Fırat'ın batısındaki varlığına büyük bir darbe vurmuştur.

ABD 16 Kasım 2016'da Menbiç'ten YPG güçlerinin çekileceğinin ve yalnızca yerel Arap unsurlarının şehirde güvenliği sağlamak amacıyla kalacağını Türkiye'ye belirtse de YPG şehirde kalmıştır.²⁰ Nitekim SDG bünyesinde oluşturulan Cerablus ve el-Bab Askeri Konseyleri de bunu göstermektedir. Özellikle askeri konsey kadrolarında PKK kontrolündeki Kandil'de yetişmiş ve örgütle organik bağı sabit olan kişilerin varlığı da bu durumu teyit etmektedir.²¹ Menbiç'ten YPG'nin çıkarılması konusunda söz konusu dönemden bu yana ABD'li yetkililer tarafından muhtelif sözler verilmesine rağmen fiili bir değişim olmamıştır.²² İlgili konu üzerinde Türkiye ile ABD arasında 4 Haziran 2018'de varılan Menbiç mutabakatı öncesi ve sonrasıyla "Menbiç süreci" başlığı altında ayrıntılı olarak incelenmektedir.

TSK ve TSK destekli ÖSO güçlerinin DEAŞ'a karşı başarılı bir şekilde tamamladığı FKH sonunda Menbiç'e yönelik askeri hazırlık yapılsa da bölgede YPG'nin korumasını kentin kuzeyinde ABD, batısında da Esed rejimi ve Rusya fiziki varlıklarıyla birlikte üstlenmiştir.²³ Söz konusu süreç YPG/SDG'nin yalnızca ABD için değil Rusya, İran ve Esed rejimi için de ne denli kullanışlı bir yapı olduğunu göstermiştir. Nitekim YPG güçleri Rusya'nın da hava desteğiyle Tel Rıfat ve çevresinde Suriyeli muhaliflere karşı operasyon gerçekleştirmiş ve 16 Şubat 2016'da bölgeyi muhaliflerden ele geçirmiştir.²⁴ Moskova yönetimi ve YPG arasındaki ilişki Rusya'nın Afrin ve Tel Rıfat bölgelerinde askeri polis noktaları oluşturmasına kadar varmıştır. Türkiye'nin Afrin operasyonu neticesinde bu durum sona erse de Tel Rıfat bölgesinde Rusya ve Esed rejimiyle birlikte YPG faaliyet göstermeye devam etmektedir. Sonuç olarak FKH 29 Mart 2017'de Menbiç'e ulaşmadan sonlandırılmıştır.²⁵

20. "ABD Özel Temsilcisi: YPG Menbiç'ten Ayrılacak, Fırat'ın Doğusuna Çekilecek", BBC Türkçe, 16 Kasım 2016.

21. Bkz. "Şervan Derviş", Suriye Gündemi, 27 Mart 2018, www.suriyegundemi.com/2018/03/27/servan-dervis, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

22. "ABD'nin Münbiç Aldatmacası Sürüyor", Anadolu Ajansı, 17 Kasım 2016.

23. "Menbiç'te Rejim ve Rus Askerleri Görüntülendi", Aljazeera Turk, 17 Kasım 2016.

24. "Kurdish-back Forces Take Syrian Town Near Turkish Border", Reuters, 15 Şubat 2016.

25. "Turkey Ends Military 'Euphrates Shield' Operation in Syria: PM Yıldırım", Middle East Eye, 30 Mart 2017, www.middleeasteye.net/news/turkey-ends-military-euphrates-shield-operation-syria-pm-yildirim, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

ABD VE YPG/SDG'NİN MENBİÇ'TEKİ VARLIĞI

Ağustos 2016'dan beri Menbiç kentini kontrol eden ABD destekli YPG/SDG güçleri kentin ele geçirilmesi sürecinin başlangıcında kurulan “Menbiç Askeri Konseyi” adıyla kentte varlık göstermektedir. Menbiç Askeri Konseyi 2 Nisan 2016'da SDG içerisinde faaliyet gösteren Arap unsurlarını da kapsayacak şekilde Tişrin Barajı bölgesinde kurulmuştur. Geçmişte ÖSO çatısı altında bulunan birtakım grupların da içerisinde yer aldığı Menbiç Askeri Konseyinde verilen görüntü geniş bir koalisyon neticesinde oluşturulduğu idi. Nitekim daha önce ÖSO çatısı altında bulunan Ebu Leyla gibi isimler konseyin liderliğine getirilmiştir. Ebu Leyla'nın Menbiç operasyonu sürecinde yakınına düşen havan topu neticesiyle hayatını kaybetmesinin ardından yerine Adnan Ebu Emced getirilmiştir. Ebu Emced'in de YPG/SDG'nin Rakka operasyonuna katılarak orada hayatını kaybetmesinin ardından yerine Muhammed Ebu Adil getirilmiştir. Tüm bu isimler daha önce ÖSO çatısı altında faaliyet göstermiş gruplardan gelmekteydi.

Bu görünen isimlerin dışında yönetim merkezi Türkiye'ye sığınan SDG eski sözcüsü Talal Silo'nun ifadelerine göre PKK idi. Talal Silo Türk basınına verdiği demeçlerde SDG'ye dahil edilen Arap unsurların yalnızca bir koalisyon görüntüsü vermek için kullanıldığını ve karar mercii ise Kandil olduğunu sıklıkla vurgulamıştır. SDG içerisinde yer aldığı dönemde Kandil'in YPG/SDG'nin kontrolünde bulunan bölgeleri nasıl yönettiğine ilişkin bilgiler paylaşan Silo, bu iddialarını kanıtlar nitelikte birçok somut örneklendirmede bulunmuştur.²⁶ PKK'nın Menbiç'teki sorumlularının isimlerini de paylaşan Silo askeri olarak Cemil Mazlum'un sorumlu olduğunu ancak Menbiç'teki tüm yönetimin ise İsmail Derik'te bulunduğunu belirtmiştir.²⁷ Konseyin sözcülüğü görevini yürüten Şervan Derviş'in ofisinde PKK'nın kurucu lideri Abdullah Öcalan'ın portresinin bulunması da Talal Silo'nun ifadelerini doğrular niteliktedir.²⁸ Ayrıca Elizabeth Tsurkov ve Esam Hassan'ın Carnegie Vakfı için kaleme aldığı ve saha kaynaklarına dayanan çalışmada Talal Silo'nun ifadelerini teyit etmektedir. SDG bünyesinde kurulan tüm yapılarda görünürde Araplar bulunsa da karar verici mercii Kandil'den gelen PKK'lı isimlerden oluşmaktadır.²⁹

26. Ayrıntılı bilgi için bkz. “SDG'nin Kaçan Sözcüsü Silo, ABD-PYD/PKK İlişkilerini Anlattı”, Anadolu Ajansı, 2 Aralık 2017.

27. “SDG'nin Kaçan Sözcüsü Silo, ABD-PYD/PKK İlişkilerini Anlattı”.

28. “On Northern Syria Front Line, U.S. and Turkey Head into Tense Face-off”, *New York Times*, 7 Şubat 2018.

29. “Kurdish-Arab Power Struggle in Northeastern Syria”, Carnegie, 24 Temmuz 2019.

Kaynak: Suriye Gündemi, 27 Nisan 2019

Menbiç Askeri Konseyinin tam olarak askeri varlığı bilinmemektedir. Nitekim bu askeri nitelik ve nicelik diğer bölgelerde bulunan YPG/SDG'nin askeri varlığından ayrı düşünülemez. Menbiç Askeri Konseyi, YPG/SDG'nin kontrolünde bulunan Suriye'nin diğer bölgelerinde olduğu gibi Menbiç'te de bölge halkından zorla askere alımlar gerçekleştirmeye çalışmış ve örgütsel propaganda yapmıştır. Ancak diğer bölgelere nazaran Menbiç'te bu zorunlu askeri alımlar ve propaganda faaliyetleri kolay gerçekleşememiş ve bölge halkından ciddi tepkiler toplamıştır. Menbiç Askeri Konseyi zorunlu askeri alım yaptığı ve bölgede gerçekleştirdiği propaganda neticesinde örgüte katılım sağlayanlara ilişkin üç yıl boyunca askeri eğitim verilen birçok akademi düzenlemiştir. Bu akademiye eğitim vermek üye-

re başta ABD olmak üzere koalisyon ülkelerinden askeri eğitimler de katılım sağlamaktadır.³⁰

ABD, Menbiç'te yalnızca askeri eğitimlerde bulunmamış aynı zamanda iki askeri üs de oluşturmuştur. Bu oluşturulan üslerden birisinin Türkiye'nin Menbiç'e yönelik askeri hareket düzenleme ihtimalinin ardından inşa edilmiş olması da dikkat çekicidir. Nitekim Menbiç Askeri Konseyi Genel Komutanı Muhammed Ebu Adil ikinci askeri üssün inşa edilmesinin gerekçesini Türkiye'nin Menbiç'e yönelik söylemleri olduğunu şu ifadelerle teyit etmiştir:

Türkiye Afrin'e saldırdıktan sonra biz Menbiç Askeri Meclisi olarak Türkiye'nin Menbiç'e yönelik sözlerinden dolayı kaygı duyduk ve hemen ABD askerleri ile görüştük. ABD'nin en üst düzey komutanıyla görüşme yaptık. Görüşme sonrasında ABD, bölgeye özel kuvvetlerini gönderdi. ABD'nin Menbiç'te daha önce bir askeri üssü vardı. Menbiç, DEAŞ'tan alındıktan sonra ABD bir askeri üs kurmuştu. Türkiye'nin tehditlerinden sonra ABD, daha önce kurduğu üssünü genişletti. Ayrıca cephe hattında yeni bir askeri üs kurdu. Bu yeni kurulan üsse ABD'nin özel kuvvetleri yerleştirildi. ABD'nin yeni kurulan üsle birlikte üs sayısı iki oldu.³¹

ABD'nin ilk kurduğu askeri üs Menbiç kent merkezinin batısında yer alırken yeni inşa ettiği üs kentin yaklaşık beş kilometre kuzeyinde TSK ve ÖSO mevzilerinin görüş mesafesine oldukça yakın bir noktada bulunmaktadır.

GÖRSEL 1. MENBİÇ'İN BATISINDA YER ALAN ABD ASKERİ ÜSSÜ

Kaynak: Wikimapia

30. "Menbiç'te YPG Bayrakları Altında Amerikan Askeri Eğitimi", Sputnik Türkiye, 22 Şubat 2018.

31. Hikmet Durgun, "Menbiç Askeri Meclisi Genel Komutanı: ABD, Menbiç'te Yeni Bir Askeri Üs Kurdu", Sputnik Türkiye, 10 Nisan 2018.

GÖRSEL 2. MENBİÇ'İN KUZEYİNDE YER ALAN ABD ASKERİ ÜSSÜ

Kaynak: Wikimapia³²

ABD'nin Türkiye'nin Menbiçe yönelik askeri hareket söylemlerinin ve oluşturduğu üssün ardından Fransa da bölgede varlık göstermeye başlamıştır. Birçok yerel kaynakların açık olarak paylaştığı bilgilere göre Fransız askeri birliklerinin Menbiçe geldiği belirtilmiştir. 1 Mayıs 2019'da Fransız zırhlı aracı üzerinde Fransa bayrağı ve yanında ABD zırhlı askeri aracıyla birlikte Menbiçe'te görüntülenmiştir.³³ Fransa'nın Fırat Nehri'nin doğusunda da YPG/SDG'ye askeri danışmanlık ve eğitim hizmetleri vermek üzere beş mobil askeri nokta oluşturduğu bilinmektedir.³⁴ Macron'un iktidara gelmesiyle birlikte Suriye'de daha aktif ve somut bir siyaset izlemeye başlayan Fransa Elysee Sarayı'nda PYD/YPG liderlerinden oluşan bir heyeti kabul etmiş ve bölgede askeri varlıklarını artıracaklarını ve PYD/YPG'yi destekleyeceklerini vurgulamıştır. 29 Mart 2018'de gerçekleşen bu görüşmenin ardından Fransız askeri birliklerinin Menbiçe'te görünür olması ve Fırat Nehri'nin doğusunda da etkinliğini artırması dikkate alınması gereken bir husustur.³⁵

32. "US Military Base", Wikimapia, <http://wikimapia.org/#lang=tr&lat=36.525639&lon=37.908325&z=11&m=w&shw=/37756376/tr/US-military-base->, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

33. "Fransız Askerler Menbiçe'te İlk Kez Görüntülendi", Doğan Haber Ajansı, 1 Mayıs 2018.

34. "ABD'nin Olası Askeri Müdahalesi Öncesinde Suriye'deki Kontrol Alanları ve Askeri Üsler", Suriye Gündemi, 11 Nisan 2018, www.suriyegundemi.com/2018/04/11/abd-nin-olasi-askeri-mudahalesi-oncesinde-suriyedeki-kontrol-alanlari-askeri-usler, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

35. "Fransız Askerleri YPG/PKK'yla İş Birliğini Artırdı", Anadolu Ajansı, 27 Nisan 2018.

MENBİÇ YOL HARİTASI SÜRECİ

TSK ve TSK destekli ÖSO kuvvetlerinin gerçekleştirmiş olduğu ZDH sonrasında kısa sürede Afrin ilçe merkezi ve çevre kırsalında kontrol sağlanmıştır. ZDH öncesi, esnası ve sonrasında Türkiye'nin Afrinden sonra hedef olarak Menbiç'i ve ardından Irak sınırına kadar uzanan Türkiye-Suriye sınır hattını PYD/YPG'den arındırmak noktasındaki açıklamaları, dikkatlerin Afrinden sonra Menbiç'te olacağını işaret etmiştir. Bu noktada Fırat Nehri'nin batısında PYD/YPG'nin kontrolündeki en önemli kent konumunda olan Menbiç için Türkiye ile ABD arasında diplomatik temaslar gerçekleşmiştir. ABD Dışişleri Bakanı Tillerson döneminde oldukça somutlaşan görüşmeler Tillerson'ın görevine son verilmesiyle beklemeye alınmış ve yeni bakanın göreve gelmesiyle birlikte görüşmelerin yeniden başlayacağı basına duyurulmuştur. Mike Pompeo'nun ABD dışişleri bakanı görevine getirilmesinin ardından Brüksel'de Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Menbiç'e ilişkin bir görüşme yapmıştır. Mevlüt Çavuşoğlu görüşme sonrasında basına yaptığı açıklama şu ifadeleri kullanmıştır:

[ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo ile] Görüşmemizde daha önce Suriye ile ilgili çalışma grubumuzun ön mutabakatı sağladığı yol haritasının bir an önce iki bakan tarafından onaylanması konusunda teyitleştik. Menbiç'te takvime dayalı atılması gereken adımlar var. Yol haritası uygulanırsa YPG Menbiç'ten çekilecek. Aksi takdirde biz Afrin'de olduğu gibi teröristlere müdahale etmek durumundayız.

Fırat'ın doğusuna ilişkin de açıklamalarda bulunan Çavuşoğlu "Menbiç modelini Suriye'nin diğer kesimlerinde, özellikle Fırat'ın doğusunda uygulayacağız. Böylelikle [ABD ile] ikili ilişkilerimizde gerginliğe yol açan bir konuda da birlikte adım atmış olacağız" ifadelerini kullanmış, böylelikle Washington ile birlikte başta Menbiç olmak üzere Suriye'de öngörülen sürecin genel çerçevesini belirtmiştir.

Türkiye ve ABD arasında Menbiç üzerinde süren bu süreç 4 Haziran 2018'de Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun, ABD Dışişleri Bakanlığında Mike Pompeo ile görüşmesi ile nihayete ermiş, Türkiye Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan yazılı açıklamayla birlikte Menbiç mutabakatının onaylandığı kamuoyuna duyurulmuştur. Bu mutabakatın genel çerçevesini aşağıdaki maddeler oluşturmaktadır:

- TSK ile ABD Silahlı Kuvvetlerinin müşterek devriye faaliyetlerine başlaması
- Müşterek devriyelerin Menbiç bölgesine yayılması
- ABD yetkililerince YPG mensuplarından ağır silahların toplanması
- Menbiç'teki tüm terör örgütü mensuplarının bölgeyi terk etmesinin sağlanması
- Türkiye-ABD tarafından ortak olarak teşkil edilecek yerel yönetim ve yerel güvenlik kuvvetlerince Menbiç'te huzur ve istikrarın sağlanması

Varılan bu mutabakatın ardından TSK 18 Haziran 2018'de Menbiç ile Cerablus arasındaki Sacur Çayı hattında ABD ile koordineli bir şekilde devriye faaliyetlerine başlamıştır. TSK 24 Ekim 2018 itibarıyla Menbiç bölgesinde 65. devriye faaliyetini gerçekleştirmiştir. Ardından 1 Kasım 2018'de TSK ve ABD Silahlı Kuvvetlerinin ortak gerçekleştirdiği devriyelere başlanmış ve 24 Ocak 2019 itibarıyla de toplam on ortak devriye faaliyet icra edilmiştir. Ek olarak bu devriye faaliyetlerinin icra edilmesine yönelik TSK ve ABD Silahlı Kuvvetleri arasında ortak eğitimlerin üçüncüsü 16 Ocak 2019 itibarıyla yapılmıştır.

4 Haziran'da varılan Menbiç mutabakatına rağmen süreç istenildiği şekilde ilerlemedi ve bu durum Türk yetkililer tarafından zaman içerisinde sıklıkla vurgulanmıştır. Türkiye bu konudaki kararlı duruşunu ortaya koyarak Menbiç'te ABD'nin YPG'den arındırma sürecini gerçekleştirmede ve bu durum böyle sürdüğü takdirde Afrin'deki gibi bir askeri operasyon gerçekleştirebileceğini dile getirmiştir. Özellikle son dönemde Menbiç'te terör örgütü YPG'nin şehrin savunulması için şehir etrafına kazdığı hendeklerin kamuoyuna yansması³⁶ ve bu hendeklerin oluşturulması için ABD'nin iş makinası desteği verdiğinin ortaya çıkması³⁷ Türkiye açısından güven sorununu ortaya koymuştur. Güven bunalımının yükselerek devam ettiği süreç herhangi bir somut netice vermemiştir. Temmuz 2019'da Ankara'nın Fırat'ın doğusu ve Menbiç'e yönelik operasyon söylemlerinin ardından Türkiye'ye heyet gönderen ABD, Menbiç yol haritasının uygulanması noktasında hızlı ve somut adımlar atılacağını taahhüt etmiştir.³⁸

MENBİÇ'TE YPG/SDG YÖNETİMİ

ABD'nin öncülük ettiği Uluslararası Koalisyon desteği ile Menbiç kentini ele geçiren YPG/SDG güçleri şehrin ele geçirilmesinden önce oluşturulan Menbiç Askeri Konseyine benzer bir teşkilatlanma olan ve o dönemde kurulan Menbiç Sivil Konseyi aracılığıyla kenti yönetmiştir. Bu yapılanmanın ismi şehrin ele geçirilmesinden bir süre sonra 12 Mart 2017'de Menbiç Demokratik Sivil İdaresi olarak değiştirilmiştir.³⁹ Eş başkanlar aracılığıyla yönetilen yapılanma on üç birime ayrılmıştır. Söz konusu sözde birimler şunlardır: dış ilişkiler, sağlık, kadın, savun-

36. "YPG, Menbiç'te Hendek Kazıyor", CNN Türk, 5 Ekim 2018.

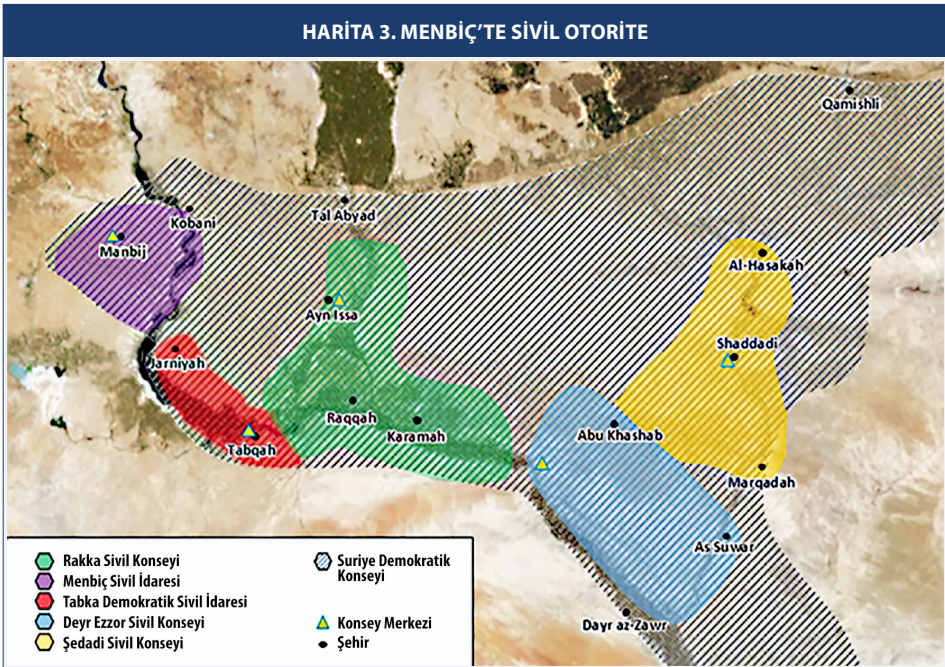
37. "ABD'den Teröristlere 'Hendek' Desteği", *Hürriyet*, 10 Ekim 2018.

38. "Büyükelçi Jeffrey'nin Türkiye Ziyaretine İlişkin Açıklama", ABD Ankara Büyükelçiliği ve Türkiye'deki Konsolosluklar, 24 Temmuz 2019.

39. Peter S. Brau, "Civil Authority in Manbij, Syria", Army University Press, (Şubat 2019), www.armyupress.army.mil/journals/military-review/online-exclusive/2019-ole/feb/civil-authority, (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2019).

ma ve güvenlik, kültür ve sanat, çevre ve belediyecilik, halkla ilişkiler, ekonomi, finans, gençlik ve spor, eğitim, hizmet ve şehitler. YPG/SDG söz konusu birimler aracılığıyla şehirlerin yönetimini sağlamaktadır. Bu tip birimlerin başkanlık koltuğu, YPG/SDG için genel anlamda verilen bir görüntüden ibarettir. Nitekim YPG/SDG on üç birim yöneticisini de nüfuz etmek istediği aşiret veya ailelerden belirleyerek Menbiç'in ileri gelenlerini hoşnut etme gayreti içinde olmuştur.

Menbiç'te oluşturulan yönetim modelinin benzerleri YPG/SDG hakimiyetinde bulunan diğer bölgelerde de görülmüştür. İsimlendirmelerdeki benzerliklerle birlikte “demokratik” ve “sivil” vurgusu da dikkat çekmektedir. Arapların ezici çoğunlukta olduğu bölgelerde SDG'ye direkt olarak bağlı yönetimler kurmak yerine örgüt kendisine resmiyette dolaylı olarak bağlı yapılanmalar teşkil etmektedir. Rakka, Menbiç, Tabka, Deyrizor ve Şedadi bölgeleri SDG'den ayrı olarak isimlendirilen yapılar tarafından yönetilmektedir. Bu durumun yalnızca bir görüntüden ibaret kaldığı ve asıl yöneticilerin YPG/SDG olduğunu ifade etmek yerinde olacaktır. Bu konuda açık kaynaklar da bu bilgiyi teyit ederken⁴⁰ görüşme gerçekleştirdiğimiz Menbiç'teki aşiret mensupları da söz konusu durumu doğrulamıştır.⁴¹

Kaynak: Brau, “Civil Authority in Manbij, Syria”.

40. “Kurdish-Arab Power Struggle in Northeastern Syria”, Carnegie, 24 Temmuz 2019.

41. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

Söz konusu durum göz ardı edilerek bir Menbiç yönetiminden söz etmek mümkün olmasa da YPG/SDG Araplara Menbiç'teki sivil ve askeri yönetimlerde kadrolar vermiştir. YPG/SDG diğer Arap yoğunluğun olduğu bölgelerde de gerçekleştirdiği gibi Arap ve diğer etnik unsurlara görev vererek “demokratik” temsiliyet sağladığını iddia etmektedir. Menbiç yoğunluk olarak Arap ve aşiret şehri olduğu için burada görev verilen Arap unsurların önemli bir kesimi aşiret mensubudur. Bölgenin sürdürülebilir bir yönetime kavuşması için aşiretlerle anlaşılabilir olmak, onları da yönetime dahil etmek, söz sahibi kılmak ve etkin olmalarını sağlamak bu bakımından ciddi önemi haizdir. YPG/SDG bu konuda açık bir politika izleyerek Menbiçli aşiretlerden etkin isimleri kendi yanına çekmeye çalışmakta veya aşiretin sıradan üyelerine önemli yetkiler vererek o kişiyi aşirette etkin ve söz sahibi kılmayı hedeflemektedir.

Burada önemli noktalardan biri bölgede yaşamlarını sürdüren aşiret mensupları pragmatik bir siyaset izleyerek varlıklarını sürdürmenin yolları içerisindedir. YPG/SDG bünyesinde görev alanlar da dahil olmak üzere ezici bir çoğunluk üstlendikleri görevleri yaşamlarını ve bölgedeki mülklerini sürdürülebilir kılmak için gerçekleştirmektedir.⁴² Yine ezici bir çoğunluk YPG/SDG'nin dolayısıyla PKK'nın ideolojisine herhangi bir yakınlık duymamalarına rağmen bunu yapmaktadır. Hatta YPG/SDG'nin mevcut yönetiminden “Arap geleneklerine ve İslam dinine aykırı olarak gördükleri” uygulamalarına rağmen bu duruma karşı daha pasif bir tutum izlemektedir. Ancak bazı olayları örneğin kadın-erkek zorla askeri alımları aktif şekilde protesto ederek YPG/SDG yönetimine karşı dirençte bulunmaktadır.⁴³

Bu bağlamda Menbiç'te yaklaşık üç yıldır hakimiyet oluşturan YPG/SDG güçlerinin baskılarına karşı kentte birçok gösteri düzenlenmiş ve eylem yapılmıştır. Özellikle bölge halkından gençlerin zorunlu askeri hizmete alınması kentte tansiyonu yükselten önemli bir etmen olmuştur.⁴⁴ Arap nüfusun yoğunluğuna rağmen azınlık olarak varlık gösteren YPG'ye yönelik tepkiler aşiret reislerinden de gelmektedir. “İşgal Karşıtı Halk Hareketi” adlı bir yapı kurarak örgütlenen aşiretler ve bölge halkı kentte TSK ve ÖSO'nun güvenliği sağlamasını istediklerini

42. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

43. “Menbiç Halkı PYD'ye Karşı Gösteri Düzenledi”, Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu, 25 Nisan 2018; “Menbiç'te Esnaf YPG/PKK'ya Karşı Kepenk İndirdi”, Anadolu Ajansı, 20 Mayıs 2018; “Menbiç'te PYD Militanlarının 2 Genci İşkenceyle Öldürmesine Grevli Tepki”, Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Komisyonu, 15 Ocak 2019; “Arap Aşireti İsyan Bayrağını Açtı”, *Akşam*, 11 Kasım 2017.

44. “Menbiç'te Halk Terör Örgütü PKK'ya Karşı Ayaklandı”, *Türkiye*, 6 Kasım 2017.

belirtirken ABD ve YPG'yi ise işgalci olarak nitelendirmiştir.⁴⁵ Son olarak Menbiç Askeri Konseyinin 18-30 yaş arasındaki erkeklerin “zorunlu askeri hizmet” yapmalarını aksi takdirde ceza alacaklarını ilan etmesi kentte huzursuzluğu artırmaya devam etmektedir. Bölgede sivillerin YPG/SDG yönetimine karşı gerçekleştirdiği eylemlerden biri Menbiç kentinin kuzeyinde bulunan Avn el-Dadad kasabasında Mustafa Nadir isimli gencin zorunlu askeri hizmet için alıkonulmasının ardından yaşanmıştır. Gerçekleştirilen eylemde YPG/SDG'nin kenti terk etmesini isteyen halka YPG milisleri tarafından ateş açıldığı belirtilmektedir.⁴⁶

Daha önce de belirtildiği üzere Menbiç'teki Arap aşiretlerden YPG/SDG içerisinde üst düzey görev alan isimler bulunmaktadır. Bunlardan ilki ve en önemli görevde bulunan Bubenne aşiretinden Faruk Meşi'dir. Kendisi Menbiç'teki yerel meclis eş başkanlığı görevini yürütmektedir. Bubenne aşiretinden bir diğer önemli isim Menbiç Askeri Konseyinde genel sekreter pozisyonunda bulunan İbrahim Bennavi'dir. Bennavi, Cund el-Haramayn grubunun lideri iken Menbiç'e yönelik operasyon döneminde SDG'ye dolayısıyla Menbiç Askeri Konseyine dahil olmuştur. YPG/SDG tarafından Menbiç'te oluşturulan yönetimin sivil ve askeri ayaklarında bu tip örneklendirmeleri görmek ve çoğaltmak mümkündür.

Menbiç'in ve bölgedeki YPG/SDG'nin yönetimin geleceği bağlamında bölgedeki yerel halkın neredeyse tamamını oluşturan aşiretler büyük önemi haizdir. Bu noktadan hareketle Menbiç üzerinde devam eden rekabette aşiretlerin alacağı tavır şehrin kısa, orta ve uzun vadedeki yönetimini tayin etmede en etkili faktörlerden biri olacaktır. Bu nedenle Suriye siyasetine müdahil küresel ve bölgesel aktörler için Menbiç özelindeki aşiretlerin yapıları ve aşiretlerle kurdukları ilişkiler belirleyici konumdadır. Bu bağlamda Menbiç aşiretlerini tanımak, aşiret mensuplarının Menbiç siyasetinde aktif aktörlerle kurdukları ilişki biçimini ve ağlarını belirlemek önem arz etmektedir. İkinci bölümde Menbiç aşiretlerinin iç yapılarının ardından Esed rejimi, YPG/SDG ve Suriye muhalefeti ile bu tarafları destekleyen küresel ve bölgesel aktörlerle olan ilişkileri ele alınmaktadır.

45. “Aşiretler Menbiç'te PYD'yi İstemiyor”, Timeturk, 15 Mart 2019.

46. “Münbiç Halkı PYD'ye Karşı Gösteri Düzenledi”, SMDK, 25 Nisan 2018.

MENBİÇLİ AŞİRETLER VE SURİYE'DEKİ AKTÖRLER İLE İLİŞKİLERİ

MENBİÇ'TEKİ AŞİRETLER

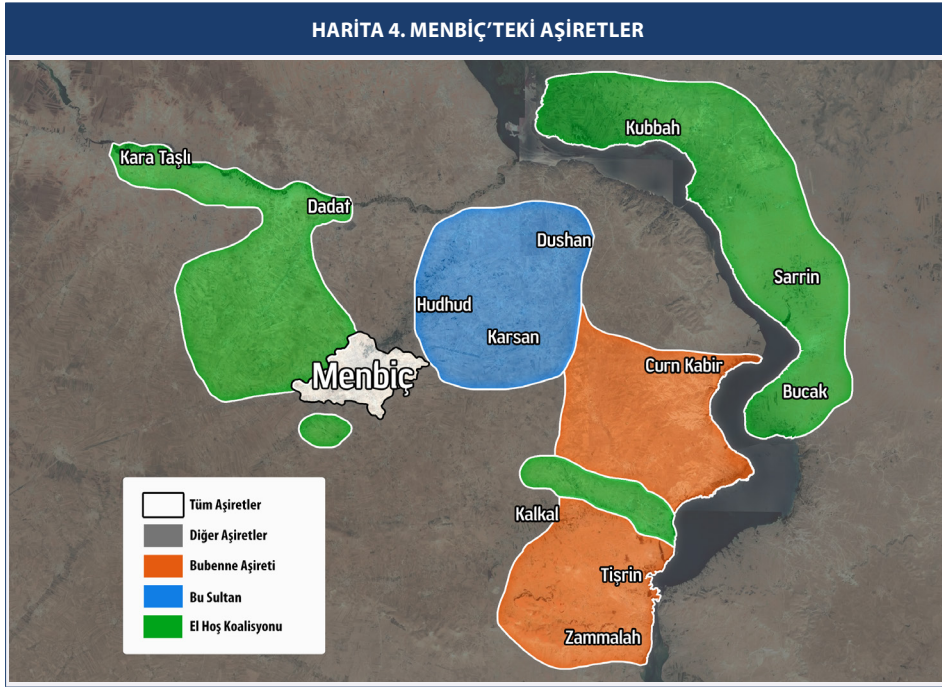
Menbiç bölgesinde bulunan aşiretler bölgenin sosyal dokusunu oluşturan en önemli unsurlardır. Menbiç'te yirmi altı farklı aşiret bulunmaktadır: Aclen, Bakkara, Beni Asid, Beni Cemil, Beni Said, Bu Battuş, Bu Debeş, Bubenne, Busultan, Caabra, Ceys, Damalka, El-Oun, Ganaim, Ganem, Glad, Hadidiyin, Hamdun, Hanafra, Hanedi, Harraç, Maceatme, Nieymi, Omeyrat ve Tay'dır.⁴⁷ Söz konusu aşiretlerin Menbiç'teki varlığı ve nüfusu değişmektedir. Örneğin Bakkara aşireti Suriye genelindeki en büyük aşiretlerden olsa da Menbiç bölgesindeki nüfusu azdır.⁴⁸ Benzer bir şekilde Omeyrat aşiretinin Menbiç içerisindeki nüfusu az iken Menbiç'e sınır hemen Fırat'ın doğusundaki nüfusu büyüktür ve Menbiç'e komşudur.⁴⁹ Genel olarak Menbiç'teki aşiretler bölge nüfusunun yüzde 90'ını oluşturmaktadır.

Menbiç'teki aşiretler Suriye'nin diğer bölgelerindeki aşiretlerden göreceli olarak farklılıklar göstermektedir. Fırat'ın doğusunda güçlü ve büyük aşiret yapıları geniş bir coğrafya üzerinde dağılmışken Menbiç'teki aşiretler daha yereldir. Menbiç bölgesinde Suriye'deki savaş öncesinde devlet otoritesinin güçlü olmasından kaynaklı aşiretler arası ciddi bir sorun veya kan davasına benzer olgular bulunmamaktadır fakat aşiretler arasında Menbiç özelinde bir rekabet bulunmakta-

47. Menbiç Aşiretleri Evlatları Genel Sekreteri Hasan Ahmed ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

48. İsmi vermek istemeyen Bakkara aşireti mensubu ile mülakat, Şanlıurfa, 26 Mart 2019.

49. İsmi vermek istemeyen Omeyrat aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 29 Mart 2019.

dır.⁵⁰ Savaşın başlamasını müteakip Suriye'deki dengelerin değışmesi ve Menbiç'in 2011'den günümüze kadar birkaç kez el değıştirmesi nedeniyle şehirdeki aşiretlerin yapıları da değışime uğramıştır. Menbiç'te bulunan her aşiretin hiyerarşik yapısı dağılmış ve aşiretlerin içinde güç mücadeleleri yaşanmaya başlamıştır.

Menbiç'teki aşiretler başlığı son derece derin ve teferruatlı bir konu olduğundan bu rapor sadece Menbiç'teki aşiretlerin arasındaki en büyük üç aşireti ele almaktadır. Menbiç'teki en büyük aşiretler Bubenne, El-Hoş koalisyonu ve Busultan aşiretleridir. El-Hoş koalisyonu Aclen, Beni Said, El-Oun, Ganaim ve Harraç aşiretlerin birleşmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu rapor bağlamında öncelikle kısaca bu üç aşiret yapılanmasının iç yapıları ele alınmakta, sonradan ise her aşiret yapılanmasının YPG/SDG, Esed rejimi, Suriye muhalefeti ve onları destekleyen ülkeler ile olan ilişkileri konu edilmektedir.

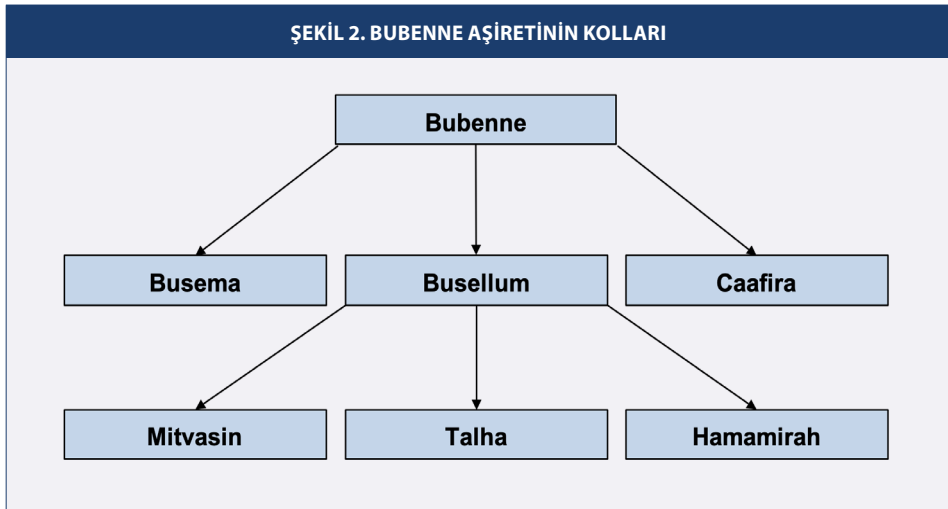
Bubenne Aşireti

Bubenne aşireti Menbiç bölgesindeki en büyük aşirettir. Aşiret mensupları nüfuslarının 180 bin civarında olduğunu belirtse de Bubenne aşiretinin yaşadığı köyler ve bölgenin nüfus dağılımı göz önünde bulundurulduğunda 110 bin civarında bir nüfusun varlığından söz etmek daha gerçekçi olacaktır. Nitekim Bubenne aşireti-

50. Menbiç aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

nin yaşadığı bölgeler Şeş, Kaşle, Havice, Hac Hüseyin, Mustafa Hummade, Sayidin, Havle, Cub el-Aşre, Rus, Neşame, Kacı, Garre, Cub eş-Şeyh Übeyd, Meşi, Um Curun, Heymir, Hamza, Aşre, Madese, Firis Kebir, Firis Sagir, Cudeyde, Kirbet el-Besar, Sandaliye Garbi, Sandaliye Şarki, Bugal, Hacer, Cilal, Gurveli, Kovhar eş-Şabeb, Musa el-Halef, Cireyyet, Sukkeviye, Gane Şimali, Hovle, Ebu Galgal, Ratuniye, Al-luş, Hüseyin eş-Şeyh, Hime Kabir, Hime Sagir, Mezra el-Besar, Cebel Hitir, Cub Aleyvi Sellum, Kersen, Mucemma Hattin, Mustaha Mahzum, Sovde, Nieymiye, Hac Ahmet köyleri ile Menbiç şehir merkezidir. Bubenne aşiretinin çoğunluğu köylerde yaşamakta fakat genel olarak nüfusun çok olması hasebiyle Menbiç şehir merkezinde El-Hoş koalisyonu üyeleri ile beraber en büyük nüfusu oluşturmaktadır.⁵¹

Bubenne aşireti üç kola ayrılmaktadır: İlk kol Busellum'dur. Busellum kolu da tekrar üç kola ayrılmaktadır. Bunlar Mitvasin, Talha ve Hamamirah'dır. Busellum kolunun kendi kolları arasında en büyük kol Mitvasin'dir. Mitvasin kolunun en önemli ve en büyük ailesi Denden ailesidir. Bubenne aşiretinin diğer iki kolu ise Busema ve Caafira'dır. Busema ve Caafira kollarının alt kolları bulunmasa da önde gelen büyük ailelerinden oluşmaktadır. Busema kolunun büyük aileleri Hac Hassan, Muhammed el-İbrahim, Gannem, Meşhed ve Musa el-Halef'tir. Caafira kolunun önde gelen aileleri ise Meşi, Hattab, Musa el-Ali, Muhammed el-Ali ve Kemşe aileleridir. Bubenne aşiretinin kollarının yaşam alanları kuzey ve güney ayrımını göstermektedir. Busema ve Busellum kolları Menbiç'in kuzeyinde yaşarken Caafira kolu ise güneyde yaşamaktadır.⁵²

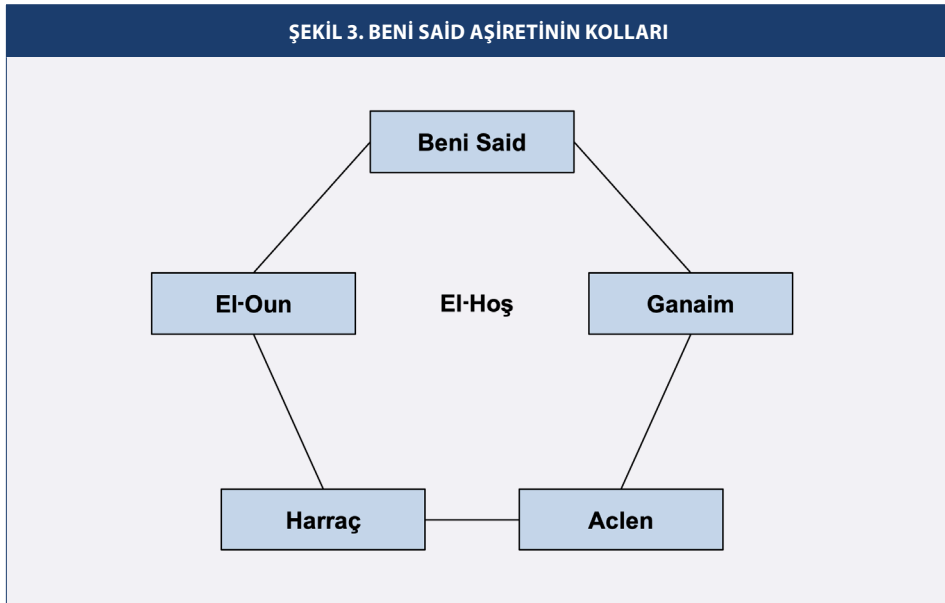

51. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 12 Nisan 2019.

52. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Ankara, 16 Nisan 2019.

El-Hoş Koalisyonu

El-Hoş koalisyonu Bubenne aşiretinden sonra Menbiç'teki en büyük aşiret yapılanmasıdır. El-Hoş koalisyonu Aclen, Beni Said, El-Oun, Ganaim ve Harraç aşiretlerin birleşiminden ve zamanında bedevi Arap aşiretlerin saldırılarına karşı kendilerini koruyabilmek için kurulmuştur. El-Hoş koalisyonuna bağlı tüm aşiret üyeleri kendilerini Beni Said olarak tanıtmaktadır. Beni Said, El-Hoş içerisinde en büyük aşiret olduğu ve koalisyonun kurulmasına öncülük ettiğinden diğer dört aşiretin üyeleri de kendilerine Beni Said demektedir. Ancak kendi aralarında El-Hoş'un hangi aşiretinden olduklarını belirtmemektedirler.⁵³ Bu durum sahada El-Hoş üyelerinin tek bir aşiret olarak hareket etmelerini ve ortaklaşa kararlar almalarını sağlasa da bu çalışma için ve dışarıdan bakan birisi için karışıklığa sebebiyet verebilir. Nitekim Beni Said aşiretine mensup olduğunu ifade eden Aclen, El-Oun, Ganaim ve Harraç aşiretlerinden de olabilir. Bu sebepten ötürü bu rapor El-Hoş koalisyonuna Beni Said olarak hitap etmeyecek ve sadece Beni Said aşireti üyelerine Beni Said diyecektir.

El-Hoş koalisyonunun nüfusunun toplamda 150 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ancak El-Hoş koalisyonu içerisindeki Harraç ve El-Oun aşiretlerinin büyük çoğunluğu Menbiç bölgesinin dışında yaşadığından El-Hoş'un Menbiç'teki nüfusu 90 bin civarındadır. Harraç aşiretinin 15 bini Sacur Nehri'nin kuzeyinde ve

53. İsmi vermek istemeyen El-Hoş mensubu ile mülakat, WhatsApp, 8 Nisan 2019.

Azez bölgesinde yaşarken ancak 10 bini Menbiçlidir. El-Oun aşiretinin ise 35 bini Fırat'ın doğusunda Süleyman Şah Türbesi'nin etrafında yaşamakta ve sadece 5 bini Menbiçlidir. Beni Said aşiretinin nüfusu 40 bin kişidir ve hepsi Menbiçlidir. Ganaim aşiretinden 30 bin kişinin tamamı Menbiçlidir. Son olarak ise El-Hoş'un en küçük aşireti olan Aclen aşiretinin toplam nüfusu 6 bin civarındadır ve hepsi Menbiçlidir.⁵⁴

Beni Said aşiretinin yaşadığı köyler Medine Kabir, Medine Sagir, Guveyran, Um Miyel, Saidiye, Sayyede, Um Adese, Angile, Um Satih, Kabbe Turkmen, Tahne Sagir, Tahne Kabir, Nasve, Tel Ahdar, Alkane, Zuzur, Magrib, Breziye, Huta, Bir el-Dam, Mezra el-Oun, Yaşlı, Sabuni ve Um Culud'tur. Beni Said aşireti Ribeat, Haccac, Ganem İsa, Seyf el-Ali, Hamed el-İsa, Cureyde ve Bahiyet kollarına ayrılmaktadır.⁵⁵

Ganaim aşireti mensuplarının yaşadığı köyler Harice, Um es-Safa, Maylaviren, Şeyh Yahya, Medine Kebir, Cariha, Alluş, Hatab, Şveyta Kaznavi, Sukaviye, Savarcira, Tel Aris, İbade, Hardahm Abvat ve Şabali'dir. Ganaim aşireti Mustafa, Şabali, Halil, Zevahiri ve Melahime kollarına ayrılmaktadır.⁵⁶

El-Oun aşireti Tel Ahmar, Tel Abir, Kasimiye, Kinaye, Kabbe, Cigul Viran, Caade, Caade Samavat, Caade Zahir, Horos, Karakozak, Bir Hisso, Sani, Asabbat, Dikan, Gavur Hirab, Matres, Nur Ali, Sarin Şimali, Sarin Cunubi, Havadle, Bir Mahli, Kasık, Rasulayn Sarin, Alkane, Um Magaribitin, Kale, Calen, Cub Ab yaz, Magirat, Oun Dadat, Tavhar Kebir, Tavhar Sagir, Kardele, Halfet, Bil Magar, Halise, Biran, Hifni, Ecade Kebir ve Ecade Sagir köylerinde yaşamaktadır. El-Oun aşireti Hamed el-Ali, Amarat ve Athamne kollarına ayrılmaktadır.⁵⁷

Harraç aşiretinin yaşadığı köyler Katme, Takali, Tel el-Yasti, Maşirfe, Şaşet, Zankara, Maşirfe el-Boyir, Alakşe, Arab Hassan Cunubi, Arab Hassan Şimali, Baş, Curaua, Mahaslı, Halvanlı, Seyid, Rasum, Daahriye, Gasanye, Haferah, Madalle, Gandarye, Alkane, Muzalle ve Kuliye'dir. Harraç aşireti Bergaç, Şnec ve Cafer kollarına ayrılmaktadır.⁵⁸ Aclen aşireti mensupları sadece Menbiç şehir merkezinde yaşamaktadır ve Nevras, Dihilat ve Kuveycat kollarına ayrılmaktadır.⁵⁹ Belirtilen tüm aşiretlerin Menbiç şehir merkezinde nüfusu bulunmakta fakat Beni Said ve Ganaim aşiretleri Menbiç şehir merkezinde yaşayan El-Hoş koalisyonu üyelerinin neredeyse tamamını oluşturmaktadır.

54. İsimlerini vermek istemeyen El-Hoş mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

55. İsmi vermek istemeyen Beni Said aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 10 Nisan 2019.

56. İsmi vermek istemeyen Ganaim aşireti mensubu ile mülakat, WhatsApp, 8 Nisan 2019.

57. İsmi vermek istemeyen El-Oun aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 15 Nisan 2019.

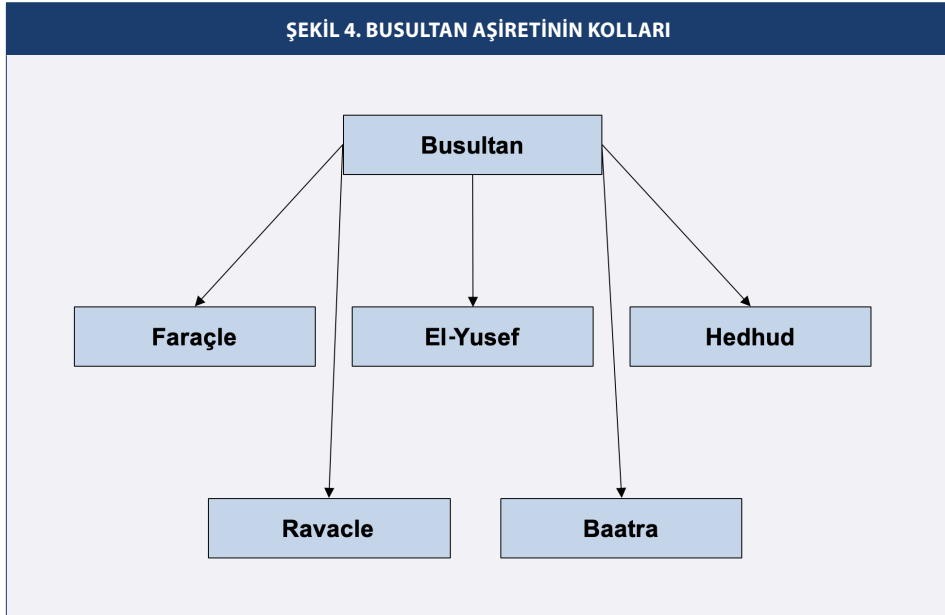
58. İsmi vermek istemeyen Harraç aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 16 Nisan 2019.

59. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

Busultan Aşireti

Busultan aşireti Bubenne ve El-Hoş koalisyonundan sonra gelen en büyük aşirettir. Aşiret mensupları kendi nüfuslarını 100 bin civarında olduğunu belirtse de Busultan aşiretinin gerçek nüfusunun 60 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Busultan aşiretinin yaşadığı köyler Rommane, Atşane, Şalale, Cub en-Nahid, Rasm el-Ahdar, el-Çerkez, Sultaniye, Nevvace, Umariye, Muşrifkiye, Haddaf, Cub el-Kelb, Cub el-Tavel, Hirbt, Ayyuş, Hedhud, Ayn en-Nahil, Kubbe el-Binaye, Karaköy Arab, Tel Alem, Şemsettin, Elmasi el-Cunubi, Hassan, Elmasi eş-Şimali, Heymir el-Cezire, Amare, Diyabet, Beneyyit el-Faraçle, Al-Alavati Mereyi, Safi, Salmu, Refiya el-Çad, Hisan, Tohar, Danakze, Ebu Hanaye, Rabda ve Yasti'dir. Ayrıca Menbiç şehir merkezinde ciddi bir Busultan aşireti nüfusu bulunmakta ve aşiretin neredeyse yarısı şehir merkezinde yaşamaktadır.⁶⁰

Busultan aşireti beş kola ayrılmaktadır. Aşiretin en büyük kolu Faraçle'dir. Faraçle kolunun önde gelen aileleri Abdulselam ve Bakuri aileleridir. Abdulselam ve Bakuri aileleri ile Faraçle kolu Busultan aşireti içerisinde kimin söz sahibi olacağı noktasında bir rekabet içindedir. İkinci en büyük kol ise El-Yusef'tir. Sonrasında Hedhud kolu gelmektedir. En küçük iki kol ise Ravacle ve Baatra kollarıdır. Ravacle ve Baatra kolları beraber Hedhud kolu kadar nüfusu bulunmamaktadır. El-Yusef ve Hedhud kollarının toplam nüfusu ise Faraçle kolundan azdır.⁶¹

60. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

61. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 25 Mart 2019.

ESED REJİMİ İLE İLİŞKİLER

Esed rejimi ile Menbiçli aşiretlerin ilişkileri Hafız Esed'in darbesi sonrasında günümüze kadar olan süreç üzerinden şekillenmektedir. Aşiret mensupları bir yandan güncel durumu değerlendirirken diğer yandan da Esed rejimi ile olan tecrübelerini de göz önünde bulundurmaktadır. Esed rejiminin Menbiç'teki yönetimi, savaş dönemi boyunca izlediği strateji ve diğer aktörlerle kurduğu ittifaklar rejim ile aşiretlerin ilişkisini ciddi şekilde etkilemiştir. Esed rejiminin kurduğu baskıcı yönetimin oluşturduğu rahatsızlık ve memnuniyetsizlik kendisini 2011'deki ayaklanmalarla göstermiştir. Ülke sathında olduğu gibi Menbiç'te de rejim karşıtı ciddi gösteriler düzenlenmiştir. Bu minvalde gösterilerin organize edilmesi ve gösterilere katılım noktasında aşiretler ön planda yer alarak önemli rol oynamıştır. Diğer yandan rejim ile ilişkilerinde kazançlı olan Menbiçli aşiret mensupları ise gösteriler sırasında rejim ile beraber durmuş ve gösterilere katılan diğer aşiret mensuplarına karşı şiddet de uygulamıştır. Rejimin yanında yer alan aşiret mensupları silahlı elemanlarıyla göstericilerin üzerine ateş açmış ve bazı göstericileri gözaltına alarak rejime teslim etmiştir.⁶²

İleriki dönemlerde Suriye muhalefeti ve ÖSO tarafından Menbiç'in kontrol altına alınmasından sonra rejim bir daha şehri kontrol edememiştir. Her ne kadar rejim Menbiç'e dönememiş olsa da izlediği strateji gereğince bağlarını koparmamış ve kendisini en zor dönemlerde dahi Menbiç'te hissettirmiştir. Menbiçli milletvekilleri görevlerini sürdürmüş ve rejim Halep idaresinde Menbiçli temsilcileri bulundurmayı devam ettirmiştir.⁶³ Yine aynı minvalde Esed rejimi Menbiçli memurlar ve öğretmenlerin maaşlarını ödemeyi kesmemiş ve devlet memurları üzerinden Menbiç'teki varlığını devam ettirmeye çalışmıştır. DEAŞ yönetimi esnasında Menbiçli memurlar maaşlarını araçlar vasıtasıyla alırken Menbiç'in YPG yönetimine geçmesinin ardından bölgedeki memurlar maaşlarını yeniden doğrudan almaya devam etmiştir. Halihazırda YPG yönetimi altında Menbiç'te bulunan ve görev yapan memurlar maaşlarını Esed rejiminden almayı sürdürmektedir.⁶⁴

Rejim her ne kadar Menbiç ile olan bağı koparmamak için çaba gösterse de 2011'den günümüze kadar uyguladığı savaş suçları, sistematik işkence, hava bombardımanı ve diğer suçlar nedeniyle şehirdeki nüfuzunu ciddi manada kaybet-

62. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

63. "مجلس الشعب", SANA, www.sana.sy/?page_id=6050, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

64. İsmi vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

miştir. Esed rejiminin Menbiçli aşiretlerle olan bağı savaş sürecinden etkilenmiş ve rejim aleyhtarlığı çoğalmıştır. Birçok Menbiçli aşiret mensubu ve halkın büyük bir kısmı rejimin Menbiç'e dönmesinden ve bu durumda kendilerinin mal ve can güvenliğinin olmayacağından endişe etmektedir.⁶⁵ Diğer yandan rejimle ilişkisini sürdüren, bağı koparmayan ve rejimin yanında yer almaya devam eden önemli aşiret mensupları da bulunmaktadır.

Rejimin Menbiçli aşiretlerle olan ilişkisinde diğer ciddi bir sorun ise rejimin İran ve İran yanlısı milislerle girdiği angajmandır. Rejim ile beraber İran'ın da Menbiç'e geleceği ve Tahran yönetiminin mezhepsel saiklerle bölgede suç işleyeceği ve Şiiliği yaymak adına uygulamalarda bulunacağı yönünde endişe son derece büyüktür. Özellikle Menbiç'e komşu Deyr Hafır bölgesinde İran'ın bu tarz uygulamalarda bulunması Menbiçli aşiretlerin bu yöndeki endişelerini pekiştirmektedir.

Rusya'ya yönelik göreceli olarak daha olumlu bir bakış açısı olsa da bu ülkenin İdlib'deki bombardımanı ve Moskova'nın ara buluculuğuyla Dera bölgesinde gerçekleşen uzlaşma sözleşmelerini imzalayan muhaliflerin tüm Rus vaatlerinin aksine sonradan Esed rejimi tarafından gözaltına alınıyor olması, Menbiçli aşiretlerin Rusya ara buluculuğuna yönelik güvenlerini ciddi oranda zedelemiştir.⁶⁶

Bubenne Aşireti

Bubenne aşireti Menbiç'te genel olarak rejim yanlısı olan aşiret olarak bilinmektedir. Bubenne aşiretinin bu yöndeki algısı temel olarak Meşi ve Denden ailelerinden kaynaklanmaktadır. Bubenne aşiretinin eski lideri Diyab Meşi'nin 1964-2004 arasında Esed rejiminin parlamentosunda milletvekili olarak görev almıştır. Sonrasında ise Diyab Meşi'nin oğlu Muhammed Hayr Meşi görevi devralmış fakat babasının sergilediği performansı gösterememiştir.⁶⁷ Bu durumdan istifade eden Denden ailesinden Mucib Denden milletvekili olmuştur.⁶⁸ Savaş döneminde ise iki isim rejime olan sadakatlerini defaten ispat etmiştir. Menbiç'te gösterilerin düzenlendiği ilk dönemlerde Muhammed Hayr Meşi adamlarını toplamış ve rejim adına göstericilere karşı şiddet uygulamıştır.⁶⁹ Günümüze kadar olan dönemlerde

65. İsmi vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

66. İsmi vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

67. "Fabrice Balanche, for Assad, Manbij is the Key to East Syria", Washington Institute, 5 Şubat 2019, www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/for-assad-manbij-is-the-key-to-east-syria, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

68. "Northern Syria Observer", Twitter, 13 Ocak 2018, https://twitter.com/NSO_SY/status/952094641612054528, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

69. "ما دلالات لقاء ضباط أمريكيين بممثلين للأسد بمنيح؟ (صور)", Arabic 21, 23 Temmuz 2017.

Muhammed Hayr Meşi rejimin Menbiçe uzanan kolu olarak birçok görev üstlenmiştir.⁷⁰ Mucib Denden ise iddialara göre Şii olmuş ve İran'ın milis yapısı olan Liva Zeynebiyyun'da komutan olmuştur.⁷¹

Diğer yandan Bubenne aşiretinden rejime karşı çıkanlar da olmuş, Meşi ve Denden ailelerinin aşiret içindeki gücü kırılmıştır. Hatta Meşi ve Denden aileleri içerisinde dahi kopmalar yaşanmıştır. Denden ailesinin önde gelenlerinden İbrahim Denden Türkiye'de yaşamakta ve devrimi desteklemektedir.⁷² Meşi ailesinden ise Faruk Meşi YPG ile beraber iken⁷³ Muhammed Hayr Meşi'nin kuzeni FKH bölgesinde yaşamakta ve Suriye muhalefetini desteklemektedir. Bubenne aşiretinden birçok genç rejime karşı ÖSO gruplarına katılmış ve rejim güçlerine karşı savaşmıştır.⁷⁴ Ekim 2017'de tarafsızlığıyla bilinen Avad Acur Bubenne aşireti tarafından lider olarak seçilmiştir. Avad Acur'un ölümü sonrasında oğlu Samir Acur görevi devralmıştır.⁷⁵ Acur ailesi Bubenne aşiretinin Busellum kolunun Mitvasin kolundandır.⁷⁶ Genel olarak Muhammed Hayr Meşi ve Mucib Denden'in rejim ile beraber hareket etmesi ve rejimin savaş suçlarına ortak olması iki ailenin savaş öncesi aşiret üzerindeki otoritesini ciddi oranda zayıflattığından aşiret içerisinde diğer kollardan ve diğer ailelerden Feysal Ali Sultan gibi yeni isimler öne çıkmaya başlamıştır.⁷⁷

El-Hoş Koalisyonu

El-Hoş koalisyonunun Esed rejimi ile ilişkileri koalisyonun yapısı gereğince daha karmaşıktır fakat çoğunluk itibarıyla El-Hoş koalisyonu üyelerinin rejim aleyhtarı olduğu belirtilebilir. Rejim ile El-Hoş koalisyonu arasındaki ilişkilerin şekillenmesi ve gelişmesi için koalisyon mensuplarından bazıları rejim adına ara buluculuk yapmaktadır. Bunlardan birkaçı Nasır Aclani, Kemal Abdulselem Hamed ve Feysal İbrahim Şlaş'tır. Nasır Aclani ve Kemal Abdulselem Hamed Aclen aşiretinin Dihilat kolundan olup⁷⁸ Feysal İbrahim Şlaş Ganaim aşiretinin sözde lideridir.⁷⁹ Feysal İbrahim Şlaş'ın oğlu Muhammed Feysal Şlaş Mahir Esed'in Dördüncü Zırhlı Tümeninde komutan olarak

70. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Şanlıurfa, 26 Mart 2019.

71. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Ankara, 16 Nisan 2019.

72. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 12 Nisan 2019.

73. "Manbij Security Forces Release 41 Prisoners After Mediation by Syrian Tribes", ARA News, <http://aranews.net/files/2017/05/manbij-security-forces-release-41-prisoners-mediation-syrian-tribes>, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

74. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Şanlıurfa, 26 Mart 2019.

75. Adnan Hussein, "بحثاً عن مجد ضائع.. محمد خير ذياب الماشي مثلاً في منبج", Ayn- Almadina, 11 Mayıs 2018.

76. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Ankara, 16 Nisan 2019.

77. "Suriye Kabileleri ve Aşiretler Meclisinden Mardin Valiliğine Ziyaret", *Yeni Akit*, 24 Nisan 2019.

78. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

79. İsmi vermek istemeyen Ganaim aşireti mensubu ile mülakat, WhatsApp, 8 Nisan 2019.

görev almaktadır.⁸⁰ Ganaim aşiretinin gerçek lideri olan Abdullah Sufuk Şlaş Suriye muhalefeti ve Türkiye ile beraber hareket etmektedir.⁸¹

Esed rejiminin Ganaim aşiretinden Feysal İbrahim Şlaş ile beraber hareket etmesinden dolayı Ganaim aşiretinde Abdullah Sufuk Şlaş'ı lider olarak benimseyenler çoğunluktadır. Ayrıca Beni Said aşiretinin önde gelenleri rejime karşı mesafelidir.⁸² Benzer şekilde rejimin Aclen aşiretinin Dihilat kolu ile beraber hareket etmesinden ötürü aşiretin çoğunluğu rejime karşıdır.⁸³ Harraç ve El-Oun aşiretleri ise çoğunluk itibarıyla Menbiçli değildir, fakat her iki aşiretinin büyük çoğunluğu ve önde gelenleri rejim karşıtıdır.⁸⁴

El-Hoş koalisyonunun Esed rejimiyle olan ilişkisinde diğer bir etken de mensuplarının sadece Menbiç'te bulunmayıp Azez-Cerablus arasındaki bölge ile Fırat'ın doğusundaki Süleyman Şah Türbesi'nin etrafında da yaşıyor olmaları ve birbirleriyle olan irtibatın güçlü olmasıdır. El-Hoş koalisyonu karar alacağı zaman sadece Menbiç'te bulunan Beni Said, Ganaim ve Aclen aşiretleriyle değil Harraç ve El-Oun aşiretleri de mecliste yerlerini almaktadır.⁸⁵ El-Hoş'un aldığı kararların etkisi Menbiç'in ötesinde de etkisini göstermekte ve aynı şekilde şehrin dışında cereyan eden olaylar Menbiç'i de etkilemektedir. An itibarıyla Harraç aşiret mensuplarının çoğunluğu FKH bölgesinde yaşamaktadır.⁸⁶ El-Oun aşiret mensuplarının büyük çoğunluğu ise Süleyman Şah Türbesi etrafında YPG'nin kontrolü altında yaşamaktadır.⁸⁷

Busultan Aşireti

Busultan aşiretinin Esed rejimi ile ilişkisi Hafız Esed'in darbesine dayanmaktadır. O tarihlerde Abdulsalam Hac Muhammed Busultan aşiretin liderliğini yapmaktadır ve Baas partisinin Menbiç başkanı olarak son derece etkin bir pozisyona sahiptir. Hafız Esed'in darbesine karşın Abdulsalam Hac Muhammed bu darbeye karşı çıkmış ve Menbiç bölgesinde kendi imkanlarıyla darbeye karşı direnmeye çalışmıştır.⁸⁸ Sonrasında Abdulsalam Hac Muhammed hapsedilmiş ve de Busultan aşireti günümüze kadar rejim tarafından dışlanmıştır. Örneğin

80. İsmi vermek istemeyen Ganaim aşireti mensubu ile mülakat, WhatsApp, 8 Nisan 2019.

81. "عشيرة بني سعيد الزبيدية في سوريا", Facebook, 9 Nisan 2017, www.facebook.com/413723958990163/posts/413757455653480, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

82. İsimlerini vermek istemeyen El-Hoş mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

83. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

84. İsimlerini vermek istemeyen El-Hoş mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

85. İsimlerini vermek istemeyen El-Hoş mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

86. İsmi vermek istemeyen Harraç aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 22 Nisan 2019.

87. İsmi vermek istemeyen El-Oun aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 15 Nisan 2019.

88. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

Busultan aşiretinin yaşadığı köylere altyapı getirilmemiş ve devlet dairelerinde bu aşiretin mensuplarına zorluklar çıkarılmıştır. Örneğin Busultan aşireti mensupların yaşadığı bazı köylere elektrik hattı kurulmadığı halde başka bir aşiretin mensuplarının yaşadığı komşu köye ise bu hizmet ulaştırılmıştır.⁸⁹ Abdulse- lam'ın ailesinin Busultan aşiretinin en büyük kolu olan Faraçle kolunu domine etmesine karşın Esed rejimi Faraçle kolundan Bakuri ailesini ön plana çıkar- mış ve Abdulse lam ailesinin gücünü kırmaya çalışmıştır. Örneğin Şeyh İbrahim Bakuri Esed rejiminin Halep Meclisinde bulunmaktadır. Yine Bakuri ailesin- den İbrahim Bakuri ise YPG'nin domine ettiği SDG içerisinde olsa da rejimin Menbiçe geleceği söylentileri üzerine rejim bayrağını açmıştır. Esed rejiminin Busultan aşiretinden irtibatla olduğu ve tam manasıyla destek verdiği ve kabul gördüğü ailenin Bakuri ailesi olması bu ailenin de zamanla Busultan aşiretinin içerisinde dışlanmasına sebebiyet vermiştir.⁹⁰

Günümüz itibarıyla Faraçle kolunun Abdulse lam ailesinin önde gelen iki kişisi bulunmaktadır. Birisi Adil Hac Muhammed olup SDG ile beraber çalış- maktadır. Diğeri de Riyad Hac Muhammed olup Suriye muhalefeti içerisinde komutanlık yapmaktadır.⁹¹ Busultan aşiretinin ikinci en büyük kolu olan El-Yu- sef kolu ise büyük çoğunluk itibarıyla Esed rejimine karşıdır. El-Yusef kolunun lideri Hüseyin Abbadi rejim ile beraber çalışmayı reddederek tarafsız bir konum- da kalırken El-Yusef kolundan Ahmed Rahmo gibi diğer önde gelen şahsiyet- ler ise doğrudan rejime karşı aktif mücadeleye katılmış ve hala mücadelelerini sürdürmektedir.⁹² Busultan aşiretinin diğer kolları ise nüfus olarak daha küçük olduğundan ciddi bir etki alanına sahip değildir ve Faraçle kolu ile El-Yusef ko- lunun kararlarına tabidir. İlaveten Busultan aşiretinin diğer kollarının da büyük çoğunluğunun rejime karşı olduğu belirtilebilir.⁹³

YPG/SDG İLE İLİŞKİLER

Menbiç'in YPG/SDG tarafından ele geçirilmesinin ardından bölgede ABD'nin de desteğiyle bir yönetim modeli inşa edilmeye çalışılmıştır. O günden itibaren böl- gedeki aşiretler ile YPG arasındaki ilişkinin biçimi somutlaşmıştır. Her aşiretin özel ve hususi durumlarına ilaveten YPG/SDG ile Menbiçli aşiretlerin ilişkisinde

89. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

90. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

91. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

92. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

93. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

temel olarak dört farklı ana konu başlığı ortaya çıkmaktadır: azınlık olan Kürtler tarafından yönetilmenin getirdiği rahatsızlık, YPG'nin ideolojisinin Marksist-Leninist çizgisi, aşiretlerin YPG'ye yönelik olan ekonomik bağılıkları ve YPG'nin zorunlu askeri alma girişimleri.

Gerçekleştirilen mülakatların tamamında Menbiçli aşiretlerin Kürtler tarafından yönetilmekten son derece rahatsız oldukları görülmüştür. Menbiçli aşiretlerin temel argümanı şudur: “Önümüzdeki yüzler Arap, ama arkada tüm kararları veren Kürtler. Nüfusun yüzde 2'si Kürt iken neden Kürtler bizi yönetiyor?”⁹⁴ Genel olarak milliyetçi bir yaklaşımla duyulan bu rahatsızlık YPG'nin Menbiç'te kurduğu yönetimin Menbiçli aşiretlerce bir işgal olarak nitelendirilmesini beraberinde getirmektedir. Yapılan birçok görüşmede dikkat çeken diğer bir husus ise Menbiç'te karar verici konumda olan Kürtlerin Suriyeli Kürtler değil Kandil dağlarından gelenler olduğu beyanattır.⁹⁵ Benzer bir durum YPG'nin kontrol ettiği diğer bölgelerde de geçerlidir.⁹⁶

Menbiçli aşiretlerin YPG'den duydukları memnuniyetsizliğin diğer bir sebebi ise YPG'nin ideolojisi olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda bir görüşme ci “Bu PKK'lılar dinsiz. Kadın eşitliği adı altında aşiretlerin ve toplumun yapısını bozuyorlar. Biz komünistlerce yönetilmek istemiyoruz. Biz Müslümanız” demiştir.⁹⁷ Genel olarak YPG'nin Menbiç'e gelmesiyle şehirdeki fuhsun ve uyuşturucu kullanımının arttığı belirtilmiştir. Menbiçliler bölgelerinde yaygınlaşan uyuşturucudan dolayı doğrudan YPG'yi sorumlu tutmaktadır.⁹⁸

YPG ile aşiretlerin ilişkisini tanımlayan diğer bir husus ise Menbiç'teki genel kötü ekonomik durumdur. İnsanların geçim zorluğu çektiği ve iş bulma imkanının sınırlı olduğu bir ortamda ABD'nin vermiş olduğu finansal destekle YPG kendisiyle çalışanlara ortalamanın üstünde maaşlar verebilmektedir. Bu durumdan ötürü birçok aşiret üyesi ve birçok genç Menbiç Yerel Meclisi veya Menbiç Askeri Meclisinde yer almaktadır. Ayrıca YPG'nin bölgede vergi toplaması var olan ekonomik sorunları artırmaktadır.⁹⁹

94. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

95. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

96. Elizabeth Tsurkov ve Esam Hassan, “Kurdish- Arab Power Struggle in Northeastern Syria”, Carnegie Endowment for International Peace, 24 Temmuz 2019.

97. İsmi vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

98. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (22 Mart-22 Nisan 2019).

99. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (22 Mart-22 Nisan 2019).

Diğer yandan Menbiçli aşiretlerin YPG'ye yönelik öz güvenini artıran ve aşiretlerin kendi gücünü test ettiği bir durum söz konusudur. YPG'nin domine ettiği SDG'nin genel olarak uyguladığı zorunlu askere alma uygulaması Menbiç'te uygulanamamıştır. SDG'nin Menbiçli gençleri zorla askere alma girişimlerine karşın Menbiçli aşiretler geniş kitlesel gösteriler düzenlemiş,¹⁰⁰ dükkanların kepenklerini indirmiş¹⁰¹ ve YPG'yi silahlı bir direnişle tehdit etmiştir.¹⁰² Zorunlu askere alma uygulamasının yol açtığı bu tepkiye karşılık YPG bu uygulamayı rafa kaldırmış ve Menbiç Askeri Meclisi sadece gönüllü olarak eleman toplamıştır. Daha önce belirtildiği üzere Menbiç'teki ekonomik durum ve ABD'nin sağladığı yüksek maaşlar sayesinde adam devşirmede sorun yaşanmamaktadır.¹⁰³ Diğer yandan Menbiç'teki göreceli güvenlik Menbiçli aşiretlerin şehirde var olan yönetim hakkında en olumlu buldukları mevzudur.¹⁰⁴

Bubenne Aşireti

Bubenne aşiretinin Menbiç'teki var olan yönetim ile ilişkisi birkaç mühim olay üzerinden şekillenmektedir. YPG'nin domine ettiği SDG'nin Menbiç'te Bubenne aşiretine mensup iki genci gözaltına alıp işkence ederek öldürmesi, aşiret ile yönetim arasında gerginliğe sebep olmuştur. 18 Ocak 2018'de Fırat Hastanesi'nin önünde toplanan aşiret mensupları iki gencin maaşlarının teslim edilmesini talep etmiş ve gösteriler düzenlemiştir. Bubenne aşireti yayımladığı bildiriyle Abdel Hanan Muhammed ile Abbud Hüseyin Macnan'ın ölümünden doğrudan SDG'yi sorumlu tutmuştur.¹⁰⁵ Bazı iddialara göre iki genç yakılarak öldürülmüştür. Olaydan sonra Bubenne aşireti "Onur Grevi" adı altında birçok gösteri düzenlemiştir.¹⁰⁶ 9 Mart 2018'de SDG düzenlenen gösterilerden mütevellit Bubenne aşiretinin büyüklerinden Barkal Ebu Arab'ı gözaltına almıştır.¹⁰⁷ 26 Mart 2018'de gösteri düzenleyen Bubenne aşireti mensupların oluşturduğu kalabalığın üzerine

100. "Local Community in Manbij Protests YPG Presence", *Daily Sabah*, 21 Temmuz 2019.

101. "Münbiç'te Esnaf PKK/PYD'ye Tepki için Kepenk İndirdi", *Anadolu Ajansı*, 5 Kasım 2017.

102. EHA News, Twitter, 29 Kasım 2018, https://twitter.com/eha_news/status/1068125409513021441, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

103. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (22 Mart-22 Nisan 2019).

104. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (22 Mart-22 Nisan 2019).

105. "Torture- Killings in Manbij Inflamm Tensions Between SDF and Local Tribes", *Syrian Observer*, 18 Ocak 2018.

106. "بذء "إضراب الكرامة" في منبج... والعشائر العربية تعلن شروطها", *Syria News*, 14 Ocak 2018, <http://nedaa-sy.com/news/3710>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

107. Northern Syria Observer, Twitter, 10 Mart 2018, https://twitter.com/NSO_SY/status/972399784467279872, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

ateş açan YPG birkaç sivilı yaralamıştır. Söz konusu gösteri Ebu Kalkal köyünde yapılmış ve Meşi ile Denden aileleri tarafından oluşturulmuştur.¹⁰⁸ 20 Nisan 2018'de ise Bubenne aşireti geniş kapsamlı bir gösteri daha düzenlemiş ve iki yüz araçlık bir konvoy organize etmiştir.¹⁰⁹

Her ne kadar Bubenne aşireti ile YPG'nin domine ettiği SDG arasında gerilim yaşansa da Bubenne aşiretinden belirli kişiler YPG'nin kurduğu yönetimde önemli yerlerde görev almaktadır. Aralarındaki en önemlisi Meşi ailesinden Faruk Meşi ve Bubenne aşiretinden İbrahim Bennavi'dir. Faruk Meşi Menbiç Yasama Konseyinin eş başkanlığını yapmakta ve pozisyonunu kullanarak Bubenne aşiretinden gösteriler esnasında gözaltına alınan kırk bir kişinin serbest bırakılmasını sağlamıştır.¹¹⁰ Faruk Meşi PKK medyasına yaptığı açıklamada Türkiye'yi ve Osmanlı'yı işgalci olarak nitelendirmiştir.¹¹¹ Diğer etkin kişi ise İbrahim Bennavi'dir. Cund el-Harameyn isminde ÖSO grubu kuran Bennavi, Menbiç Askeri Meclisinin kurucu üyelerindedir. Yanındaki adamlarıyla beraber SDG'ye katılmıştır.¹¹²

El-Hoş Koalisyonu

El-Hoş koalisyonu ile Menbiç'te var olan yönetim arasındaki ilişki YPG'nin domine ettiği SDG'nin zorunlu askerlik uygulamaları ve El-Hoş'un buna karşı düzenlediği gösteriler üzerinden şekillenmiştir. El-Hoş üyeleri zorunlu askerlik hizmetine karşı olduklarını açıkça ifade etmiştir.¹¹³ Örneğin Aclen aşiretinden Nevras Aclen, Orient News televizyon kanalına yaptığı açıklamasında SDG'yi zorunlu askerlik uygulamasını sonlandırması için tehdit etmiş ve uygulamaya devam ederlerse "beklenmedik sonuçlar"ın olacağını beyan etmiştir.¹¹⁴ Ocak 2018'de El-Hoş'un büyüklerinden birisinin cesedi sokakta bulunmuştur. Söz konusu şahıs cesedinin sokakta bulunmasından bir sene önce SDG tarafından gözaltına alınmış ve bir daha görülmemiştir.¹¹⁵ 25 Haziran 2018'de El-Hoş koalisyonu SDG'ye karşı genel grev ilanında bulunarak El-Hoş'tan olan Bassel Ramazan'ı

108. Northern Syria Observer, Twitter, 27 Mart 2018, https://twitter.com/NSO_SY/status/978684820871110656, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

109. Polyidus of Thessaly, Twitter, 20 Nisan 2018, https://twitter.com/John_Locke_New/status/987398120857317376, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

110. "Manbij Security Forces Release 41 Prisoners After Mediation by Syrian Tribes".

111. Kurd Daily, Twitter, 7 Haziran 2018, <https://twitter.com/KurdDailynews/status/1004723362093060096>, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

112. "For Assad, Manbij Is the Key to East Syria".

113. "عشائر منبج" تدعو لإضراب عام تنديداً بقرار التجنيد الإجباري", Horrya, 25 Kasım 2018.

114. EHA News, Twitter, 29 Kasım 2018, https://twitter.com/eha_news/status/1068125409513021441, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

115. "في منبج "PYD" الرئيسية «الأخبار» تقارير «مقتل شيخ من قبيلة "بني سعيد" يجدد دعوات الوقوف بوجهه»", Twasas, 21 Ocak 2018

gözüne alan ve yakınlarını öldüren üç SDG'li militanın cezalandırılmasını talep etmiştir.¹¹⁶ Bu bağlamda El-Hoş koalisyonu Türkiye'nin Menbiç'e müdahalede bulunmasını talep etmiştir.¹¹⁷

Diğer yandan YPG/SDG bazı önde gelen El-Hoş mensuplarını saflarına çekmeyi başarmıştır. Aralarından en önemlisi Ganaim aşiretinden İbrahim Kaftan'dır. İbrahim Kaftan Suriye'nin Geleceği Partisi'nin başkanı olarak seçilmiştir.¹¹⁸ Gerçekleştirilen mülakatlardan edinilen bilgiye göre İbrahim Kaftan El-Hoş içerisinde YPG'nin adına insan devşirmeye çalışmakta olup YPG'nin El-Hoş'a uzanan koludur.¹¹⁹ El-Hoş'tan SDG ile çalışan diğer önemli kişi de Aclen aşiretinden Hüseyin Uvva'dır.

Busultan Aşireti

Busultan aşiretinin Menbiç'te var olan yönetimiyle olan ilişkilerinde –diğer iki aşiret yapılanmasında olduğu gibi– yaşanan olaylar etkin olmuştur. Busultan aşireti için en mühim olay Fatma Salih Hac Muhammed isimindeki kızın YPG tarafından zorla kaçırılmasıdır. Okula giden Fatma Salih Hac Muhammed aniden ortadan kaybolmuş ve YPG tarafından bilinmeyen bir yere götürülmüştür. Ailesi kızın nerede olduğunu bilmemektedir. Okul müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada kızın okulu su almak için terk ettiği ve sorumluluğun onlarda olmadığını belirtmesine karşın kızın ailesi bunun doğru olmadığını ve kızlarının o gün oruçlu olduğunu ifade etmektedir.¹²⁰ YPG'nin zorla silah altına alma girişimlerine karşı gösteriler düzenleyen Busultan aşireti mensupları¹²¹ yayımladıkları beyanatta SDG'nin bu uygulamasını sonlandırmasını talep etmiştir.¹²² Diğer bir beyanatta ise Busultan aşireti kendi aşiret gençlerinin ÖSO'ya karşı zorla kullanılmasına müsaade etmeyeceklerini ifade etmiştir.¹²³ Yapılan mülakatlarda beyan edildiği üzere Busultan aşiretinden zorla gözüne alınan bin 500 civarında genç

116. "عشيرة في منبج تدعو لإضراب عام بعد مقتل اثنين من أبنائها على يد المجلس العسكري"، Syria News, 23 Temmuz 2018, <http://nedaa-sy.com/news/7473>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

117. "Arab Tribes in 'Manbij' Respond to the Decision of Compulsory Recruitment and Call for Turkey to Intervene Militarily", Syria Call, 26 Kasım 2018, <http://nedaa-sy.com/en/news/9982>, (Erişim tarihi: 9 Ağustos 2019).

118. "Suriye'nin Geleceği Partisi", Suriye Gündemi, 2 Nisan 2018, www.suriyegundemi.com/2018/04/02/suriye-nin-gelecegi-partisi, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

119. İsmi vermek istemeyen Ganaim aşireti mensubu ile mülakat, WhatsApp, 8 Nisan 2019.

120. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

121. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

122. EHA News, Twitter, 17 Ocak 2019, https://twitter.com/eha_news/status/1086001426038280192, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

123. "عشائر عربية في 'منبج' ترد على قرار التجنيد الإجباري... وتدعو تركيا للتدخل عسكرياً"، Syria News, 26 Kasım 2018, <http://nedaa-sy.com/news/9982>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

Busultan aşiretinin El-Yusef kolunun lideri Hüseyin Abbadi'nin ara buluculuğu ile serbest bırakılmıştır.¹²⁴

Diğer yandan YPG Busultan aşiretinden belirli kişileri SDG'ye entegre etmeyi başarmıştır. Örneğin Faraçle kolundan Adil Hac Muhammed Menbiç Yerel Konseyinin yasama kurulu üyesi olarak görev almaktadır. Hac Muhammed ailesinin önde gelen iki isminden birisi Adil Hac Muhammed'tir. Busultan aşiretinden SDG ile beraber hareket eden diğer etkin kişi İbrahim Bakuri'dir. İbrahim Bakuri'nin Menbiç Yerel Konseyinde görev alması ve YPG ile beraber hareket etmesine rağmen aslında Esed rejimi yanlısı olduğu ifade edilmektedir. Nitekim rejimin Menbiç'e geleceği iddiasının yayılması üzerine rejim bayrağıyla poz vermiştir. Diğer bir kişi ise Salih Abdulkafidir. Menbiç'in DEAŞ tarafından ele geçirilmesinin üzerine Türkiye'de yaşayan Salih Abdulkafi Türk yetkililerince uyuşturucu kaçakçılığından aranması üzerine Ayn el-Arab'a kaçmış ve SDG'nin kurucu üyelerinden olmuştur.¹²⁵

SURIYE MUHALEFETİ İLE İLİŞKİLER

Menbiçli aşiretlerin Suriye muhalefeti ve Türkiye ile olan ilişkileri genel manada dört ana başlık üzerinden şekillenmektedir: ortak siyasi hedef, ortak düşman, FKH bölgesi ve kimliksel aidiyet. Menbiçli aşiretlerin geneli Suriye'deki devrime destek vermiş ve bölgenin hızlı bir şekilde Suriye muhalefetinin kontrolüne geçmesine vesile olmuştur. Nitekim Menbiç'teki Suriye muhalefeti bizatihi Menbiçli aşiretlerce oluşturulmuştur. Suriye muhalefetinin siyasi ve askeri kanadında yer alan Menbiçli aşiret mensupları Suriye'nin ve de Menbiç'in geleceği noktasında Suriye devriminden yana tavır sergilemektedir.¹²⁶ Suriye devrimine en büyük desteği veren ülke olarak Türkiye'nin görülmesi ve Türkiye'nin Suriyeli mültecileri ülkesinde ağırlıyor olması Menbiçli aşiretlerde Türkiye'ye yönelik olumlu algı oluşturmaktadır. Nitekim birçok aşiret mensubu Türkiye'de yaşamakta olup Menbiç'teki aile, akraba ve dostlarıyla iletişim halindedir.¹²⁷

Benzer bir şekilde Suriye muhalefeti ve Menbiçli aşiretler arasındaki ilişkiyi güçlendiren diğer bir etken ise ortak düşman olgusudur. Esed rejiminin ortak düşman olarak görülmesine ilaveten YPG'nin Menbiç'i işgal etmesiyle beraber

124. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 11 Nisan 2019.

125. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

126. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

127. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

Menbiçli aşiretler Suriye muhalefeti ve Türkiye ile yeni bir ortak düşmana sahip olmuştur. Bu bağlamda Menbiçli aşiretlerin yayımladıkları beyanatlar dikkat çekmektedir. Söz konusu beyanatlarda Suriye muhalefeti ve Türkiye'yi Menbiç'e davet eden Menbiçli aşiretler YPG işgalinden kurtulmak istediklerini belirtmiştir. Aynı zamanda Esed rejiminin de ortak düşman olarak görülmesi aradaki ilişkiyi güçlendirmektedir.¹²⁸ Bu bağlamda bir görüşmeci "PKK'dan kurtulmak istiyoruz. Türkiye gelsin ve burayı kurtarsın. Biz elimizden gelen desteği verelim. Eğer Türkiye gelip bizi kurtarmazsa veya yeterince hızlı davranmaz ise PKK'nın bizi Esed'e teslim etmesinden korkuyoruz"¹²⁹ ifadelerini kullanmıştır.

Menbiçli aşiretlerin Suriye muhalefeti ve Türkiye algısında FKH bölgesinde kurulan yönetim modeli önemli bir etkidir. FKH bölgesindeki görece iyi ekonomi, Türkiye'nin sağladığı eğitim, sağlık ve diğer altyapı hizmetleri Menbiç'te olmadığından birçok Menbiçli aşiret üyesi FKH bölgesindeki modelin şehirlerine gelmesini ümit etmektedir.¹³⁰

Menbiçli aşiretlerin Suriye muhalefeti ve Türkiye'ye yönelik olumlu yaklaşımlarının diğer bir sebebi de kimlik aidiyetidir. Suriye muhalefetinin doğrudan kendilerinden oluşması Menbiçli aşiretlerin muhalefete yakınlığını açıklamaktadır. Fakat olası Menbiç operasyonuna katılacak ÖSO güçlerinin Menbiçlilerden teşkili yönünde ciddi bir talep vardır. Suriye'nin genelinde var olan bölgeselcilik Menbiç'te de bulunmaktadır. Türkiye'ye yönelik ise ortak din, tarih ve kültür üzerinden ciddi bir yakınlık söz konusudur.¹³¹ Bu yakınlık Türkiye'nin Suriye muhalefeti ile kurduğu angajman sayesinde daha fazla güçlenmiş fakat Esed rejimi Arap milliyetçiliği üzerinden Menbiçli aşiretleri Türkiye'den uzaklaştırmaya çalışmaktadır. Ayrıca YPG ile beraber hareket eden bazı Menbiçli aşiretler mensuplarına Türkiye'ye karşı ancak onları Esed rejiminin koruyabileceğine dair propaganda yapmaktadır.¹³²

Bubenne Aşireti

Suriye'deki ayaklanmanın Menbiç'e ulaşmasıyla beraber Bubenne aşireti Esed yanlısı ve Suriye muhalefetinin karşısında olmakla bilinmektedir. Bu bağlamda Muhammed Hayr Meşi'nin Menbiç'teki ilk göstericilere karşı güç

128. "Syrian Arab Tribes Call for Turkish Intervention Against Kurdish YPG Forces", *Arab News*, 28 Kasım 2018.

129. İsmi vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensubu ile mülakat, Bolu, 17 Nisan 2019.

130. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

131. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

132. İsimlerini vermek istemeyen Menbiçli aşiret mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

kullanarak Esed rejimi adına gösterileri bastırma girişimleri önemlidir.¹³³ Her ne kadar Bubenne aşiretinin bu yöndeki tutumu Mucib Denden'in İran ile kurduğu angajman üzerinden pekişmiş olsa da aşirette farklı isimler de ön plana çıkmıştır. Bunlardan bazıları Feysal Ali Sultan, Muhammed Casım Meşhed, Fecir Hanza ve Ahmed Taandır.¹³⁴ Hatta rejim yanlısı Denden ailesinden İbrahim Denden Ankara'da yaşamakta olup Suriye muhalefetini desteklemektedir.¹³⁵ Suriye savaşının ilk yıllarında Bubenne aşireti mensupları ÖSO gruplarından Liva el-Adiyat, Sukur eş-Şark, Liva Ahfad Rasul, Liva er-Raad ve Cund el-Harameyn'de yer almıştır.¹³⁶ Güncel durumda ise Bubenne aşireti mensupları Türkiye'nin desteklediği Suriye Milli Ordusu/ÖSO içerisinde de yer almaktadır. Cebhe Şamiye, Liva Şimal ve Fırka Hamza gruplarında Bubenne aşiretinin gençleri yer almaktadır. Bubenne aşiretinden İbrahim Recep Cephe Şamiye'de ve Suud Feysal da Liva eş-Şimal'de komutanlık yapmaktadır.¹³⁷

Bubenne aşiretinin 19 Haziran 2018'de yayımladığı beyanatta "Menbiç'in en büyük aşireti olarak Türk ordusunun devriye faaliyetlerini destekliyor, ABD'nin YPG'yi Menbiç'ten çıkarmak yönündeki taahhüdünü yerine getirmesini bekliyor ve tüm Menbiçlilerin Menbiç'e geri dönebilmesini sağlanmasını talep ediyoruz" demiştir.¹³⁸ Diğer bir beyanatta ise doğrudan Türkiye'nin Menbiç'e askeri harekatta bulunması talep edilmiştir.¹³⁹ Her ne kadar söz konusu beyanatlarda Bubenne aşireti bu yönde bir tutum sergilemiş olsa da bu beyanatların Bubenne aşiretinin ne kadarlık bir kısmını temsil ettiği bilinmemektedir. Nitekim Menbiç'teki sıradan vatandaş dahi Bubenne aşiretinin Esed rejimi yanlısı olduğunu belirtmektedir.¹⁴⁰ Bu bağlamda Afrin'in özgürleştirilmesini müteakip Muhammed Hayr Meşi'nin düzenlediği bir gösteride Bubenne aşiret mensupları Türkiye'nin Afrin'e benzer bir şekilde Menbiç'e operasyon düzenlemesinden endişe ettiklerini

133. "ما دلالات لقاء ضباط أمريكيين بممثلين للأسد بمنيح؟ (صور)", Arabic 21, 23 Temmuz 2017, <https://arabi21.com/story/1022825/ما-دلالات-لقاء-ضباط-أمريكيين-بممثلين-للأسد-بمنيح-صور>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

134. İsimlerini vermek istemeyen Bubenne aşireti mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

135. İsmi vermek istemeyen Bubenne aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 12 Nisan 2019.

136. İsimlerini vermek istemeyen Bubenne aşireti mensupları ile mülakat, Skype, 12 Nisan 2019.

137. İsimlerini vermek istemeyen Bubenne aşireti mensupları ile mülakat, Ankara, 16 Nisan 2019.

138. "Largest Tribe in Manbij Backs Turkish Patrol Forces", TRT World, 20 Haziran 2018; Levent Kemal, Twitter, 10 Haziran 2018, <https://twitter.com/leventkemal/status/1009128427402727424>, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

139. "Syrian Arab Tribes Call for Turkish Intervention Against Kurdish YPG Forces".

140. "War-Weary Syrians in Kurdish-held Manbij Wait to Learn Fate", BBC, 7 Ocak 2019.

ve bunu engellemek için şehrin Esed rejimine teslim edilmesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁴¹ Diğer önemli bir husus ise Bubenne aşiretinin yayımladığı ve üzerinde Suriye devrim bayrağının olduğu bir bildiriye Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerin Menbiç'e gelmesini kesinlikle reddedildiğinin vurgulanmasıdır.¹⁴²

El-Hoş Koalisyonu

El-Hoş koalisyonuna bağlı aşiret mensupları kendilerini Menbiç'teki gösterilere ilk katılan kişiler ve en ön safta yer alanlar olarak görmektedir. Gösterilerin düzenlendiği zamanlarda birçok El-Hoş mensubunun gözaltına alındığı, işkenceye uğradığı ve öldürüldüğü ifade edilmektedir.¹⁴³ Suriye muhalefeti saflarında ÖSO grupları kurulduğunda El-Hoş koalisyonu bu yapılar içerisinde önemli rol oynamıştır. Brenz lakabıyla meşhur Nevras Muhammed'in liderliğini yaptığı El-Faruk ketibesi tamamen El-Hoş üyelerinden oluşmuştur.¹⁴⁴ Menbiç'in Suriye muhalefeti tarafından yönetildiği dönemde El-Hoş mensupları yönetim kademelerinde önemli görevler almıştır. An itibarıyla Türkiye'nin desteklediği Suriye Milli Ordusu/ÖSO içerisinde Ceys Ahfad, Cephe Şamiye, 9. Tümen, Ahrar eş-Şam, Feylak eş-Şam, Ceys eş-Şimal ve Liva eş-Şimal gruplarında El-Hoş mensupları bulunmaktadır.¹⁴⁵ Özellikle Ceys eş-Şimal El-Hoş'a bağlı Harraç aşiretinin domine ettiği bir gruptur. Harraç aşiretinden Ebu Fatih grubun askeri genel koordinatörü ve Raşid Zamut da grubun komutanıdır.¹⁴⁶ El-Hoş'un Ganaim aşiretinden Ebu Yamin Feylak eş-Şam'da komutandır.¹⁴⁷ Samir Acleni ise Liva eş-Şimal'de komutandır.¹⁴⁸ El-Hoş koalisyonundan Suriye muhalefeti yapıları içerisinde yer alan önemli kişiler ise Ganaim aşiretinin lideri Abdullah Sufuk Şlaş, Aclen aşiretinin lideri Nevras Aclen, Ganaim aşiretinden Muhammed Salih Casım, El-Oun aşiretinden Abdullah Ouni, Beni Said aşiretinden Aziz Mustafa Saidiyyi ve Ganaim aşiretinden Hamza Şibali'dir.¹⁴⁹

141. Northern Syria Observer, Twitter, 27 Mart 2018, https://twitter.com/NSO_SY/status/978684820871110656, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

142. News Manbij, Twitter, <https://twitter.com/NewsManbij/status/1081159152133685248>, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

143. İsmi vermek istemeyen El-Hoş mensubu ile mülakat, WhatsApp, 22 Nisan 2019.

144. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

145. İsimlerini vermek istemeyen El-Hoş mensupları ile mülakat, WhatsApp, 22 Nisan 2019.

146. İsmi vermek istemeyen Harraç aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 16 Nisan 2019.

147. İsmi vermek istemeyen Ganaim aşireti mensubu ile mülakat, WhatsApp, 8 Nisan 2019.

148. İsmi vermek istemeyen Aclen aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 24 Mart 2019.

149. İsimlerini vermek istemeyen El-Hoş mensupları ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

El-Hoş koalisyununun kendi meclis üyesi olan Abdel Hamid Hüseyin Türkleri kardeşleri olarak gördüklerini ve Türkiye'nin yanında siyasi ve askeri olarak Menbiç'te beraber hareket etmeye hazır olduğunu belirtmiştir.¹⁵⁰ Kasım 2018'de yayımlanan bir bildiri de El-Hoş koalisyonu YPG'nin işgalinden kurtulmak için Suriye muhalefeti ve Türkiye'den destek istemiştir.¹⁵¹ Aynı bildiri de YPG'nin zorunlu askere alma uygulamasını reddettiklerini ve aşiret gençlerinin Kandil çetelerinin emri altında ÖSO'ya karşı savaşmasına müsaade etmeyecekleri vurgulamıştır.¹⁵²

Busultan Aşireti

Busultan aşireti mensupları kendilerini El-Hoş mensupları gibi Menbiç'teki gösterilere ilk katılan ve gösterilerin organizasyonunda en önemli rolü oynayan aşiret olarak görmektedir. Bu bağlamda Busultan aşiretinin Esed rejimi ile sorunlu geçmişi ve rejimin Busultan aşiretini dışlıyor olması aşiret mensuplarının çok hızlı ve etkin bir şekilde rejim aleyhinde tavır sergilemelerine yol açmıştır.¹⁵³ Savaşın ilk dönemlerinde El-Karame, Suvvar el-Menbiç ve Live Tevhid gruplarında yer alan Busultan aşiret mensupları Menbiç'in Suriye muhalefeti tarafından yönetildiği dönemlerde önemli görevler üstlenmiştir. Örneğin Ahmed Rahmo Menbiç Yerel Meclisinin başkanlığını yapmıştır. Busultan aşiretinden Riyad Hac Muhammed de Menbiç Devrimciler Konseyinin başkanlığını yapmıştır.¹⁵⁴ Busultan aşireti mensupları Türkiye'nin desteklediği Suriye Milli Ordusu/ÖSO içerisinde Cephe Şamiye, Sultan Murad, Ahrar eş-Şam, Fırka Hamza, Sukur eş-Şimal, Liva eş-Şimal, Ahfad Rasul ve 20. Tümen'de bulunmaktadır. Ayrıca Busultan aşiretinin en büyük kolu olan Faraçle kolunun Abdulsalam ailesinin önde gelen iki isminden biri olan Adnan Hac Muhammed ÖSO'ya bağlı Menbiç Askeri Konseyinin başındadır.¹⁵⁵

Busultan aşiret mensuplarının Türkiye ve Suriye muhalefetine yönelik tutumuna ilişkin bir görüşmeci "Türkiye ve ÖSO Menbiç'e gelsin, biz şehri içeriden fethedip anahtarları onlara teslim ederiz" demiştir.¹⁵⁶ Genel olarak Busultan aşiretinde var olan Türkiye ve Suriye muhalefeti yanlısı tutum Faraçle kolunun Bakuri ailesi

150. "عشائر منبج السورية تدعم خارطة الطريق التركية-الأمريكية", Arabic 21, <https://bit.ly/2mcOiqv>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

151. "Syrian Arab Tribes Call for Turkish Intervention Against Kurdish YPG Forces".

152. "عشائر عربية في 'منبج' تردّ على قرار التجنيد الإجباري.. وتدعو تركيا للتدخل عسكرياً", Syria News, 26 Kasım 2018, <http://nedaa-sy.com/news/9982>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

153. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

154. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

155. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 11 Nisan 2019.

156. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

tarafından bozulmaktadır. Bakuri ailesi Esed rejimini desteklemektedir.¹⁵⁷ Busultan aşiretinin ikinci en büyük kolu olan El-Yusef kolunun lideri Hüseyin Abbadi tarafsız görünse de Suriye muhalefeti desteklediği belirtilmektedir. Yine El-Yusef kolundan Ahmed Rahmo Suriye muhalefeti içerisinde önemli rol oynamaktadır.¹⁵⁸ Hedhud kolu ise kendi içerisinde bölünmüş olup lideri bulunmamakta fakat genel olarak Suriye muhalefeti desteklemektedir.¹⁵⁹ Busultan aşiretinin yaşadığı bölgeler FKH bölgesine yakın olması ve birçok aşiret mensubunun Türkiye'de yaşaması hasebiyle aşiret içerisindeki Türkiye yanlısı tutum güçlenmiştir.¹⁶⁰

157. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 11 Nisan 2019.

158. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Skype, 11 Nisan 2019.

159. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

160. İsmi vermek istemeyen Busultan aşireti mensubu ile mülakat, Gaziantep, 21 Mart 2019.

MENBİÇLİ SİYASİ YAPILAR

Ankara'nın Menbiçe yönelik izlediği politikada siyasal anlamda Türkiye'nin beraber çalıştığı Kabileler ve Aşiretler Konseyi, Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu ve İstikrar Komitesi ön plana çıkmaktadır. Bu yapıların hepsinin farklı oluşum süreçleri, farklı angajmanları ve farklı yöntemleri bulunmaktadır. Türkiye'nin Menbiçe yönelik izlediği politikayı daha somut bir şekilde anlamak için bu yapıların ele alınması gerekmektedir.

SURİYE KABİLELER VE AŞİRETLER MECLİSİ

21 Aralık 2018'de FKH kapsamındaki Azez bölgesinin Siccö köyünde kurulan Kabileler ve Aşiretler Meclisi Suriyeli yüz elli aşiret temsilcisinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Yüz elli aşiretten belirlenen temsilciler ile beraber dört yüz kişilik genel kurucu heyeti belirlenmiştir.¹⁶¹ Ayrıca Arap, Türkmen, Kürt ve Süryani temsilcilerin de aralarında bulunduğu elli kişilik yönetim kurulu seçilmiştir.¹⁶² İlk kongreye aşiretlerden toplamda yaklaşık bin kişi katılmıştır. Kabileler ve Aşiretler Meclisinin başkanlığına seçilen El-Akidat aşiretinden Rami Doş yaptığı açıklamada aşiret meclisi olarak tarihte olduğu gibi Türkiye ile tek vücut hareket

161. "Suriyeli Aşiretler YPG/PKK'ya Karşı Tek Çatı Altında Birleşti", Anadolu Ajansı, 21 Aralık 2018.

162. "Suriyeli Kabileler ve Aşiretler Meclisi Yönetim Kurulunu Seçti", *Yeni Akit*, 21 Şubat 2019.

edeceklerini ve Suriye'yi doğru yola ulaştırmak için çalışacaklarını ifade etmiştir. Kabileler ve Aşiretler Meclisinin kurucu kongresine Türkiye'nin desteklediği ve uluslararası birçok devlet tarafından Suriye muhalefetine temsilcisi olarak kabul görmüş Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu (SMDK) Başkanı Abdurrahman Mustafa da katılmıştır. Abdurrahman Mustafa Kabileler ve Aşiretler Meclisinin meşruiyetinin SMDK'nin katılımıyla pekiştirildiğini ve Suriye'deki terör örgütlerine karşı Kürt, Türkmen ve Arap aşiretleri olarak beraber hareket edeceklerini ifade etmiştir.¹⁶³

Kabileler ve Aşiretler Meclisi Suriye'nin Azez bölgesindeki ofisine ek olarak Afrin bölgesinde de bir ofis açmıştır. 13 Nisan 2019'da ofisin açılış konuşmasını yapan Ali Siccü, Afrin gibi Fırat'ın doğusunun da özgürleştirileceğini ve Arap, Kürt ve Türkmenler olarak kardeş olduklarını ve Suriye halkını oluşturduklarını vurgulamıştır.¹⁶⁴ 24 Nisan 2019'da Kabileler ve Aşiretler Meclisi Türkiye'nin Mardin Valiliğini ziyaret etmiştir. Ziyaret esnasında Menbiç'in Bubenne aşiretinden olan Feysal Ali Sultan yaptığı açıklamada Türkiye'ye, Türkiye halkına ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Suriyeliler için yaptıkları yardımlar ve desteklerinden dolayı teşekkür etmiş ve Fırat'ın doğusunda bulunan Kürt, Arap, Süryani ve Türkmenleri terör örgütünden kurtaracaklarını vadedmiştir.¹⁶⁵

Kabileler ve Aşiretler Meclisi ayrıca Türkiye'nin Şanlıurfa ilinde bir şube kurmuştur. 15 Mayıs 2019'da Meclisin yeni başkanı Rami Salih Şanlıurfa'daki şubeyi açmıştır. Açılış konuşmasında Türkmen, Kürt ve Arap aşiretleri olarak terör örgütlerinin karşısında olduklarını vurgulamıştır. Şanlıurfa'da yapılan açılış konuşmasında Mecliste temsil edilen aşiretlerin sayısının iki yüze yakınlığı; Kürt, Türk, Arap, Hristiyan, Yezidi ve Alevilerin olduğu ifade edilmiş ve Kilis şehrinde yeni bir ofisin açılışının planlandığı belirtilmiştir.¹⁶⁶ 30 Haziran 2019'da Şanlıurfa şubesinde yapılan toplantıda elliye yakın aşiret temsilcisi ve beş yüze yakın davetlinin katıldığı bir toplantıda YPG'nin kontrol ettiği Haseke ve Deyrizor bölgelerini ziyaret eden Suudi Arabistan Körfez İşleri Bakanı Tamir Sabhan kınanmıştır.¹⁶⁷

163. "Suriyeli Aşiretler YPG/PKK'ya Karşı Tek Çatı Altında Birleşti".

164. Ömer Koparan, "Aşiretler ve Kabileler Meclisi Afrin'de Ofis Açtı", Anadolu Ajansı, 8 Nisan 2019.

165. "Suriye Kabileler ve Aşiretler Meclisinden Mardin Valiliğine Ziyaret", *Yeni Akit*, 24 Nisan 2019.

166. "Suriyeli Aşiretler ve Kabileler Olarak Terör Örgütünün Karşısındayız", *Memleket*, 15 Mayıs 2019, www.memleket.com.tr/suriyeli-asiretler-ve-kabileler-olarak-teror-orgutunun-karsisindayiz-1751020h.htm, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

167. "Suriyeli Aşiret Liderlerinden PKK/PYD Terör Örgütüne Tepki Suriyeli Aşiret Liderlerinden Dünyaya...", *Habertürk*, 30 Haziran 2019.

ŞEKİL 5. SURIYE AŞİRETLER VE KABİLELER MECLİSİ TEMSİLCİLERİ

SURIYE GÜNDEMİ
BÖLGESEL SİYASET GÜNLÜĞÜ

Twitter: [suriyegundemi_](#)
Web: [suriyegundemi.com](#)

“SMDK Başkanı ve birkaç muhalefet liderinin huzurunda Azez kentinde bulunan Suriye Aşiretler ve Kabileler Yüksek Meclisi'ne seçilen üyeler”

Rami el Duş
Meclis Başkanı

Suriye Aşiretler ve Kabileler Meclisi
22 Şubat 2019

Başkan Yardımcıları

Amer el Başır
Mamdouh Al Fadus
Nevaf el Tay Başkan

Haseke Eyaleti Temsilcileri

Salem el Musallat	Ahmed el Obeid Hebron
Ahmed Navaf el Jarba	Rakka Temsilcileri
Obeid Mohamed el Helu	Hamid el Tahary
Faysal el Zayanat	Ömer Faysal el Huvaidi
Qais Sabri	Nasir Hamud el Faraj
Muhammed Aboud Sultan	Bandar el Kişiş

Halep Temsilcileri

Faysal Sultan	Ghayath el Yunis
Sadullah el Beri	Ebu Ali Sicco
Mohamed Sobhy el Katuf	Abdul Moneim Junaid el Batran
Cemal Khudayr	Abdul Sattar Idris
Haydar Molla Alvaisy	

Idlib, Hama ve Humus Temsilcileri

Hekim Favaz el Şaiş	Faysal Muhammed el Paşa
Mohammed Safuk Nasif	Abdullah Miz Türkavi

Deyr ez-Zor Temsilcileri

Saud Faisal el Najrs	Manaf Yasser el Hamad
Abdul Aziz el Hamada	Gazi Abbud el Rasli el Jarba

Türkmen Temsilcileri

Mohamed Khayr Eyüb	Ali Hac Na'san Ağa
Mohammed Mahmud Salih	

Kürt Temsilciler

Seyit Süleyman
Ibrahim İbrahim Paşa (Ebu Talal)

Kaynak: Suriye Gündemi, 22 Şubat 2019

Azez'de kurulan Kabileler ve Aşiretler Meclisi genel olarak tüm Suriye'deki aşiretlerin Türkiye'nin desteğiyle toplandığı bir çatı olmakla beraber Meclis yapılandırılması içerisinde Menbiçli aşiretler de bulunmaktadır. Meclisteki Menbiçli aşiret temsilcileri bir yandan Türkiye ile irtibatı güçlendirirken diğer yandan da Menbiç'in içerisine uzanan bir kol olarak görev almaktadır. Kabileler ve Aşiretler Meclisindeki Menbiçli aşiret mensupları aynı zamanda kendi aşiretlerinin istek ve arzularını dillendirmektedir. Türkiye bu yapı üzerinden kurduğu ilişki sayesinde hem kendisinin Menbiç'in içerisine nüfuz etme olanağını güçlendirmekte hem de izlediği politikaları Menbiçli aşiret temsilcileriyle gerçekleştirdiği istişareler bağlamında güncellemektedir.

MENBİÇ AŞİRETLERİ EVLATLARI TOPLULUĞU

Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Menbiçli aşiretlerin kendilerinin kurduğu yarı yapılandırılmış bir oluşumdur. Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu genel sekre-

TABLO 2. KABİLELER VE AŞİRETLER MECLİSİNDE MENBİÇLİ AŞİRET TEMSİLCİLERİ

İsim	Aşiret
Feysal Ali Sultan	Bubenne
İmad Hineydil	Glad
Yahya Sellal	Ceys
Nevras Aclani	Aclen (El-Hoş)
Muhammed Salih Casim	Ganaim (El-Hoş)
Salih Beşir Omar	Valda
Abdullah Ouni	El-Oun (El-Hoş)
Aziz Mustafa Saidiyyi	Beni Said (El-Hoş)
Ahmed Rahmo	Busultan

terliğini Omeyrat aşiretinden Hasan Ahmed yapmaktadır. Topluluk içerisinde genel olarak aşiretten önde gelen gençler bulunmaktadır fakat Abdullah Sufuk Şlaş¹⁶⁸ gibi aşiret liderleri de yapının içerisinde yer almaktadır. Bu grubun diğer iki yapılanmaya göre temel farklılığı alttan yukarıya doğru gelişen yapısı ve bu yapının Menbiç'in içine uzanan gizli ağıdır.¹⁶⁹ Bu topluluk Menbiçlilerin kendi inisiyatifi olması hasebiyle daha etkin bir performans sergileme potansiyeline sahiptir.

Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu'nun kurumsal bir yapısı olmamakla beraber gayriresmi ve aşiret geleneklerine bağlı olarak yapı içerisinde yer alan veya yapıya gönül veren aşiret mensupları üzerinde etkisi büyüktür. Grubun Türkiye içerisinde farklı illerde mensupları bulunmaktadır. Ayrıca FKH bölgesi ve özellikle Cerablus'ta önemli bir varlığı bulunmaktadır fakat bu yapıyı farklı kılan unsur Menbiç içerisindeki ağıdır. Menbiç içerisinde birçok aşiret mensubu gruba üyedir ve yapının bu şehirde YPG altında yaşayan aşiret mensuplarıyla irtibatı güçlüdür.¹⁷⁰ 25 Temmuz 2019 ve 26 Temmuz 2019'da Menbiç içerisinde destekçileri tarafından görüntülü destek yazısı paylaşılmıştır.¹⁷¹ Ayrıca Bubenne aşiretinin büyük ailelerinden Denden ailesine mensup İbrahim Denden bu gruba bağlıdır ve YPG'ye karşı açıklama yap-

168. "منبيج لأهلها.. مؤتمر يدعو لعودة المهجرين إلى المدينة وخروج قسد منها", YouTube, 14 Kasım 2018, www.youtube.com/watch?v=Mcb5XFaeE4&feature=youtu.be, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

169. Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Genel Sekreteri Hasan Ahmed ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

170. Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Genel Sekreteri Hasan Ahmed ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

171. "أبناء عشائر منبيج", Twitter, 25 Temmuz 2019, <https://twitter.com/pHYACwTTh0Bjbun/status/1154450436906201089>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019); "أبناء عشائر منبيج", Twitter, 26 Temmuz 2019, <https://twitter.com/pHYACwTTh0Bjbun/status/1154662435086905344>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

mıştır.¹⁷² Menbiç'teki aşiretlerin tamamından üyeleri olan Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu aşiretler ile ortak karar alarak her aşiret adına farklı beyanlar yayımlamıştır. Söz konusu beyanatlarda YPG kınanmış ve Türkiye ile Suriye muhalefetine destek açıklaması yapılmıştır.¹⁷³

Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu'na göre Türkiye'nin olası Menbiç operasyonuna Suriye Milli Ordusundan sadece Menbiçlilerin katılması gerekmektedir. Menbiçli olmayanların operasyonlara katılımı Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu'na göre operasyonun daha zor olması ve halk desteğinin azalmasını sağlayacaktır. Ayrıca Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Menbiç'te YPG ile beraber hareket eden aşiret mensuplarının düşman olarak görülmemesi ve bölgenin YPG'den kurtulmasıyla YPG ile beraber hareket edenlerin kazanılması gerektiğini savunmaktadır.¹⁷⁴ Bu bağlamda Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Aclen aşiretinden Enisa Hannan Hammad'e yi örnek göstermektedir. SDG'nin Menbiç yönetiminde ekonomi bakanı olarak görev alan Hammad söz konusu grubun da yardımcılarıyla YPG'den ayrılıp FKH bölgesine kaçmıştır.¹⁷⁵ Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu'nun temel sorunu finansal kaynağının zayıf olması ve Türkiye'den beklediği desteği göremiyor olmasıdır.¹⁷⁶

Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu'nda yapısı itibarıyla aşiretçilik çok güçlüdür. Aşiretçilik fikrini benimsemeyen veya bu anlayışa karşı olan kişilere karşı Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu'nun mesafeli duruşu söz konusudur. Bu bağlamda Suriye muhalefeti içerisinde aşiretçiliğe karşı olan bazı kişilere karşı rezervleri bulunmaktadır.¹⁷⁷

Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu 13 Kasım 2018'de Cerablus'ta Menbiçli aşiret mensuplarıyla konferans düzenlemiştir. Konferansta Menbiç'in özgürleştirilmesi, YPG zulmünün sonlandırılması ve Türkiye'nin bu bağlamdaki rolü hakkında konuşmalar gerçekleştirilmiştir.¹⁷⁸ Söz konusu konferansa Suriye Milli Ordusu ve Özgür Suriye Polisine bağlı temsilciler de katılmıştır.¹⁷⁹

172. "أبناء عشائر منبج", Twitter, 29 Aralık 2018, <https://twitter.com/pHYACwTTh0Bjbun/status/1078791721117462530>, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

173. Ömer Özkizilcik, Twitter, 26 Kasım 2018, <https://twitter.com/OmerOzkizilcik/status/1067105901507739648>, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

174. Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Genel Sekreteri Hasan Ahmed ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

175. İsmi belirtmek istemeyen Aclen ve Ganaim aşiretleri mensubu iki kişi ile mülakat, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

176. Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Genel Sekreteri Hasan Ahmed ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

177. Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu Genel Sekreteri Hasan Ahmed ile mülakat, Hatay, 25 Mart 2019.

178. "منبج مدينة من قسد بخروج للمطالبة جرابلس في مؤتمر", YouTube, 14 Kasım 2018, www.youtube.com/watch?v=TKVx-jINTEa0&feature=youtu.be, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

179. "منبج لأهلها" مؤتمر في جرابلس بريف حلب يدعو لتحرير المدينة من مليشيات "ب ي د", YouTube, 14 Kasım 2018, www.youtube.com/watch?v=kVZA0TDpyAo&feature=youtu.be, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

Söz konusu konferansta alınan kararlar şu şekildedir:¹⁸⁰

MİNBIÇ EVLATLARI TOPLULUĞU KONFERANSI SONUÇ BİLDİGESİ

MİNBIÇ ŞEHRİNİN EVLATLARI TERÖR ÖRGÜTLERİ TARAFINDAN İŞGAL EDİLMİŞ MİNBIÇ ŞEHRİNİN NASIL ÖZGÜRLEŞTİRELECEĞİ, GELECEĞİNİN NASIL TESİS EDİLECEĞİ, ŞEHRİN GÜVENLİĞİ İLE İSTİKRARININ NASIL SAĞLANACAĞI VE BARIŞ İÇERİSİNDE NASIL YAŞANACAĞI KONUSUNDA 13 KASIM SALI GÜNÜ CARABLUS ŞEHRİNDE YAPILAN KONFERANSTTA TOPLANDILAR VE AŞAĞIDA YAZILI MADDELER KONUSUNDA FİKİR BİRLİĞİNE VARDILAR.

1. MİNBIÇ HALKI OLARAK KARDEŞ TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN, MİNBIÇ ŞEHRİNİN EVLATLARI İLE BERABER PKK/PYD BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTLERİ TARAFINDAN İŞGAL EDİLMİŞ MİNBIÇ ŞEHRİNİN VE SURIYENİN DİĞER ŞEHİRLERİNİN ÖZGÜRLEŞTİRİLMESİNİ İSTİYOR VE DESTEKLİYORUZ.
2. MİNBIÇ HALKI OLARAK PKK/PYD BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KONTROLU ALTINDA OLAN BÖLGELERDE GEÇMİŞ YILLARDA YAPMIŞ OLDUĞU DEMOĞRAFİK YAPININ DEĞİŞTİRİLMESİNE, İNSANLARIN HUKUKSUZ BİR ŞEKİLDE ZORLA GÖÇ ETTİRİLİP MAL VARLIKLARINA EL KONULMASINA VE YAPMIŞ OLDUĞU IRK AYRIMCILIĞINA KARŞI OLDUĞUMUZU BİLDİRİYOR VE KINIYORUZ.
3. MİNBIÇ HALKI OLARAK BEŞŞAR ESED'İN SAVAŞ SUÇLUSU OLDUĞUNU, MEŞRUIYETİNİ KAYBETTİĞİNİ, SURIYE HALIKININ ÇOĞUNLUĞU TARAFINDAN REDEDİLDİĞİNİ, SURIYE REJİMİNDE YERİ OLMADIĞINI İLAN EDİYOR VE SURIYE TOPRAKLARINDA BARIŞ VE İSTİKRARIN TEKRAR GELMESİ İÇİN İRAN TARAFINDAN DESTEKLENEN MEZHEPSEL AYRIMCILIK YAPAN MİLİSLERİN BİR AN ÖNCE SURIYE TOPRAKLARINDAN ÇIKMALARINI İSTİYORUZ.
4. MİNBIÇ HALKI OLARAK MİNBIÇ KENTİNİ TEMSİL ETTİĞİNİ İDDİA EDEN TÜM İDARİ HEYETLERİN, MECLİSLERİN VE OFİSLERİN KAPATILARAK MİNBIÇ HALKININ TAMAMINI TEMSİL ETMEK ÜZERE DEMOKRATİK VE TARAFSIZ BİR ŞEKİLDE YENİDEN KURULMASINI İSTİYORUZ.
5. MİNBIÇ HALKI OLARAK MİNBIÇ ŞEHRİNİ ÖZGÜRLEŞTİRMEK , ÇOCUKLARIMIZIN GELECEĞİ İÇİN DEMOKRATİK VE TARAFSIZ BİR ŞEKİLDE YÖNETMEK İÇİN MİNBIÇ EVLATLARI ARASINDA OLAN İHTİLAFLARI BİR KENARA BIRAKIP HEPİMİZİN ÇIKARI İÇİN SAFLARIMIZI BİRLEŞTİRMEYE DAVET EDİYORUZ.
6. MİNBIÇ HALKI OLARAK SURIYE ULUSAL ORDUSUNUN, YEREL POLİSİNİN VE GÜVENLİK KURUMLARININ KURTARILMIŞ BÖLGELERDE YENİDEN KURULMASI VE DESTEKLENMESİ İÇİN SURIYEDE GÜVENLİK KONUSUNDA REFORM SÜRECİNİN ÖNEMİNE İHTİYAÇ OLDUĞUNU BELİRTİYOR VE VURGULUYORUZ.
7. MİNBIÇ HALKI OLARAK YARGININ GELİŞTİRİLMESİ, YARGI KURUMLARININ İSTİSNASIZ HERKESE EŞİT OLMASI VE İNTİKAM DUYGUSU İLE SİLAH OLMADAN

180. "منبج#", Twitter, 13 Kasım 2018, <https://twitter.com/pHYACwTTh0Bjbun/status/1062335582016290816>, (Erişim tarihi: 8 Ağustos 2019); "منبج الصفحة الثانية في اللغة التركية#", Twitter, 13 Kasım 2018, <https://twitter.com/pHYACwTTh0Bjbun/status/1062335710487871489>, (Erişim tarihi: 8 Ağustos 2019).

8. MİNBIÇ HALKI OLARAK KAMU KURUMLARININ KORUNMASINI, MALİ AÇIDAN DESTEKLENMESİNİ VE ALANINDA UZMAN PERSONEL TARAFINDAN YÖNETİLMESİNİ İSTİYORUZ.

9. MİNBIÇ HALKI OLARAK İNSANİ YARDIM VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNDE ÇALIŞAN KİŞİLERİN İHTİYAÇ SAHİBİ OLANLARA VE GELİŞMEKTE OLAN TOPLUMA YARDIM ETMEDE ADİL BİR ŞEKİLDE GÖREVLERİNİ YERINE GETİRMELERİ HUSUSUNDA VE ŞÜPHELİ YABANCI YARDIM KURULUŞLARINA KARŞI DİKKATLİ OLMALARINI TALEP EDİYORUZ.

10. MİNBIÇ HALKI OLARAK ETNİK VE DİNİ BİLEŞENLER ARASINDA ARAPLARIN, KÜRTLERİN, TÜRKMENLERİN, ÇERKEZLERİN VE DİĞER BÜTÜN AZINLIKLARIN KARDEŞ OLDUĞUNU VE ARALARINDA DİNSEL VE TARİHSEL BİR SOSYAL BAĞI BULUNDUĞUNU VURGULAR, İRKİ VE DİNİ SÖYLEMLERLE BU BAĞIN TERÖRİZE EDİLEMEYECEĞİNİ BİLDİRİRİZ.

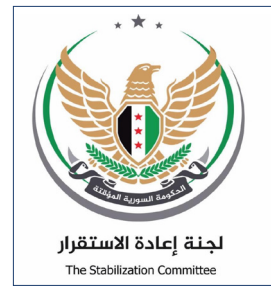
11. MİNBIÇ HALKI OLARAK KADINLARIMIZIN TOPLUMDA VE AİLE KURMADAKİ ROLÜNÜ ÖNEMLE VURGULAR VE KAMU KURUMLARINDA ÖNEMLİ ROLLER OYNAMALARINI ONAYLIYORUZ.

12. KARDEŞ TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİNE VE TÜRK HALKINA BU KÖTÜ GÜNLERDE YANIMIZDA DURDUKLARI İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ. SURİYEDEKİ DİKTATÖRLÜK VE ZULMÜN SONA ERMESİ İÇİN VE SURİYE HALKININ ÖZGÜR VE ONURLU YAŞAMASI İÇİN DÜNYADAKİ ONURLU VE ÖZGÜR İNSANLARIN SURİYE HALKI İLE BERABER DAYANIŞMA İÇERİSİNDE OLMASI İÇİN ÇAĞRIDA BUUNUYORUZ

13.11.2018

İSTİKRAR KOMİTESİ

İstikrar Komitesi 24 Kasım 2015'te kurulmuştur. Komitenin tüzüğüne göre oluşumun amacı Suriye devrimini destekleyen ve DEAŞ ile mücadeleye ilgili ülkelerle istişare sonucu alınan karar ile kurulmuş ve özgürleştirilmiş bölgelerde istikrar sağlama faaliyetlerinde bulunmaktadır. İstikrar Komitesi'nin tüzüğüne göre özgürleştirilmiş alanlarda kamu hizmeti sağlama, kurumların ve sivil toplumun geliştirilmesi için eğitimler düzenleme ve yerel konseylerle tüm yönetim yapılarını destekleme amaçlanmaktadır. Ayrıca radikalizm ve terörizm gibi olgulara karşı kamu hizmeti sağlayarak mücadele amaçlanmaktadır. İstikrar Komitesi

on farklı departmandan oluşmaktadır: Kadın İstihdamı Departmanı, Proje Departmanı, Finans Departmanı, Geliştirme ve Eğitim Departmanı, Halkla İlişkiler Departmanı, Yönetim İşleri Departmanı, Araştırma Departmanı, Medya Departmanı, Tercümanlık Departmanı ve Denetim Departmanı.¹⁸¹

İstikrar Komitesi FKH ve ZDH bölgelerinde gerçekleştirdiği yeniden yapılandırma ve altyapı çalışmalarıyla ön plana çıkmaktadır.¹⁸² İstikrar Komitesi'nin Suriye Geçici Hükümeti ve Suriye muhalefeti yapısı içerisinde bağları oldukça güçlüdür ve genel olarak yaptığı faaliyetlerle hem Suriye halkının hem de uluslararası aktörlerin beğenisi ve desteğini kazanmıştır. Komiteyi Menbiç bağlamında önemli kılan hususlar ise İstikrar Komitesi Başkanı Münzir Sellal'ın Menbiçli olup Suriye muhalefetinin bölgeyi kontrol ettiği dönemlerde Menbiç yönetimini yöneten kişi olarak kabul edilmesidir. Yapılan görüşmelerde Menbiç'in eski Suriye muhalefeti yönetim kadrosunun Münzir Sellal'ın ekibi olduğu çokça ifade edilmiştir.¹⁸³ Bu bağlamda İstikrar Komitesi'nin Kasım 2018'de Cerablus'ta gerçekleştirdiği kongre¹⁸⁴ sonrası ortaya koyduğu teklif ile ABD ve Türkiye arasında kararlaştırılan Menbiç Yol Haritası'nın sahada nasıl uygulanacağı adım adım ele alınmıştır.¹⁸⁵ İstikrar Komitesi'nin sunduğu teklifin aynı zamanda SETA'nın düzenlediği bir panelde sunumu gerçekleştirilmiştir.¹⁸⁶ Menbiç'in Suriye muhalefetinin kontrolüne girmesi sonrasında bölgenin yeniden yapılandırılması için İstikrar Komitesi'nin birçok planı, projesi ve tecrübesi bulunmaktadır.

İstikrar Komitesi FKH ve ZDH bölgelerinde başarılı bir çalışma gerçekleştirmiş olsa da Menbiç bağlamında bazı soru işaretleri bulunmaktadır. Yapılan görüşmelerde Münzir Sellal ve ekibinin aşiretçilik fikrine karşı olduğu hem Münzir Sellal'e yakın kişiler hem de aşiretçiliği benimseyen kişilerce teyit edilmiştir.¹⁸⁷ Ayrıca İstikrar Komitesi'nin sunduğu somut teklifte aşiretlerin varlığı veya Menbiç'teki rolleri hakkında hiçbir bilginin bulunmaması aşiretçilik kar-

181. "Stabilization Committee. We Create Life", İstikrar Komitesi, 11 Haziran 2019, s. 1-3.

182. "Catching Up on Stab Committee Activities: Water Solar Lighting Bab al Salama Reception Hall", WordPress, <https://dlockyer.wordpress.com/2018/08/23/catching-up-on-stabcommittee-activities-water-solar-lighting-bab-al-salama-reception-hall>, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

183. Menbiç'li aşiret mensupları ile gerçekleştirilen mülakatlar, çeşitli yerler ve zamanlarda (21 Mart-22 Nisan 2019).

184. "The War in Syria: Syrians Meet to Discuss the Future of Manbij", YouTube, 5 Kasım 2018, www.youtube.com/watch?v=2Yo9tlSBpJc, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

185. "Manbij: Quest for Stability and Civil Peace #StabCommittee", dlockyer, 12 Haziran 2019, <https://dlockyer.wordpress.com/2019/06/12/manbij-quest-for-stability-and-civil-peace-stabcommittee>, (Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019).

186. "Panel: Manbij | The Quest for Stability", YouTube, 11 Nisan 2019, www.youtube.com/watch?v=Imql-Cp-jhR8, (Erişim tarihi: 7 Ağustos 2019).

187. Menbiç'li aşiret mensupları ile gerçekleştirilen mülakatlar, çeşitli yerler ve zamanlarda (22 Mart-22 Nisan 2019).

şıtı yaklaşımın da bir göstergesidir. Aşiret mensupların endişeleri ise İstikrar Komitesi üzerinden aşiretleri dışlayan bir anlayışın Menbiçe gelmesidir.¹⁸⁸

İstikrar Komitesi'nin diğer bir sorunu ise finansal kaynaklarıdır. ABD'nin Suriye'ye yönelik açtığı fonların Trump tarafından dondurulması¹⁸⁹ sonrasında İstikrar Komitesi'nin finansal kaynağı yetersiz kalmaktadır. ABD fonlarının dondurulması sonrasında komite daha küçük bütçeli projelere yönelmiştir.¹⁹⁰

188. Menbiç'li aşiret mensupları ile gerçekleştirilen mülakatlar, çeşitli yerler ve zamanlarda (22 Mart-22 Nisan 2019).

189. Felicia Schwartz, "Trump Freezes Funds for Syrian Recovery, Signaling Pullback", *Wall Street Journal*, 30 Mart 2018.

190. İsmi vermek istemeyen İstikrar Komitesi çalışanı ile mülakat, Ankara, 19 Nisan 2019.

SONUÇ

ABD öncülüğündeki Uluslararası Koalisyonun desteği ile YPG/SDG güçlerinin Ağustos 2016'da Menbiç kentini ele geçirmesiyle birlikte Ankara-Washington arasında başlayan Menbiç tartışmaları ve müzakereleri 4 Haziran 2018'de Menbiç Yol Haritası'nın açıklanmasıyla bir zemine oturmuş ve bu doğrultuda koordineli ortak devriye faaliyetleri icra edilmiştir. Yol haritasıyla devriye faaliyetleri gerçekleştirilse de şehirden YPG/PKK unsurlarının çekilmesi, ağır silahların toplanması, yerel yönetim oluşturulması ve güvenliğin sağlanması gibi başlıklarda ilerleme sağlanamamış, bu da sürecin tıkanmasına ve Türk kamuoyunda haklı bir biçimde ABD'nin Türkiye'yi oyaladığı yorumlarına sebebiyet vermiştir. Diğer yandan ise Esed rejimi Menbiç ile olan bağını koparmamak için bölgedeki memurların maaşlarını ödemeye devam etmiş ve Arima bölgesinde Rus askeri polisiyle beraber konuşlanmıştır. Menbiç üzerinde taraflar arasında rekabet devam ederken ABD desteğiyle YPG/SDG bölgede daha fazla yerleşmeye çalışmaktadır.

Buna karşın Türkiye, Menbiç ve Fırat'ın doğusuna yönelik askeri operasyon söylem ve eylemlerini ZDH sonrasında giderek artırmıştır. Nitekim Menbiç Yol Haritası da Türkiye'nin ciddi manada Menbiç'e askeri operasyon hazırlığı içerisinde olduğu bir dönemde ortaya konmuştur. Söz konusu Menbiç mutabakatı süreci üzerinden geçen bir yılı aşkın bir süreye rağmen somut bir sonuç üretilmemiştir. Fakat Menbiç Yol Haritası'nın uygulanması veya başka somut gelişmelerin yaşanması durumunda bölgedeki yerel unsurların tutumu son derece önemli olacaktır.

Menbiç üzerinde devam eden rekabet bölgede yaşayan aşiret mensupların önemini artırmakta ve taraflar da kendi pozisyonlarını güçlendirmek adına aşiretlerle ilişkilerini güçlendirmeye çalışmaktadır.

Menbiç üzerindeki etki alanını genişletmeye çalışan aktörler farklı metotlar ve isimler üzerinden Menbiçli aşiretlerin içindeki nüfuz alanını genişletmeye çalışmaktadır. Nitekim aşiret yapıları taraflar için gayriresmi bir iletişim kanalı ve mobilizasyon kapasitesi sunmaktadır. Söz konusu durum Menbiçli aşiretlerin iç yapısını da etkilemiştir. Menbiç'teki en büyük üç aşiret yapılanması olan Bubenne aşireti, El-Hoş koalisyonu ve Busultan aşireti taraflarla farklı ilişkiler kurmuştur. Tüm bu aşiretlerin içerisinde her taraf ile beraber hareket eden kişiler bulunmakta fakat genel olarak aşiretlerin Esed rejimi, YPG/SDG veya Suriyeli muhaliflerle kurduğu ilişkilerde belirli ortak konular bulunmaktadır.

Aşiretlerin genel olarak Esed rejimine karşı tutumlarının savaş dönemi öncesi ve sonrası gelişmelerden etkilendiği görülmektedir. Rejimin kurmuş olduğu baskıcı yönetim, savaş süresince işlediği savaş suçları ve gerçekleştirdiği katliamlar aşiretlerin rejime yönelik tutumunu olumsuz manada etkilemiştir. Diğer yandan rejimin tüm zorluklara rağmen 2011'den beri hem Menbiç'teki memurların maaşlarını ödemesi hem de Menbiçli aşiret temsilcilerini kürsülerinde barındırmaya devam etmesi, bununla birlikte Menbiç ile olan bağı koparmamış olması rejimin aşiretler üzerindeki etkisinin muhafazasına ve rejim yanlısı aşiret mensupların rejim ile çalışmalarını sürdürmesine yol açmıştır. Esed rejiminin Menbiçli aşiretleri kazanması noktasında en önemli engellerden birisi ise İrandır. İrândan çekinen ve Tahran yönetiminin mezhepçi politikalarından rahatsız olan Menbiçli aşiret mensupları Esed'den çok İrândan rahatsız olduklarını belirtmektedir. Rusya bağlamında görüşler daha olumlu olsa da Moskova'nın Dera ve diğer bölgelerde uzlaşma anlaşmalarını imzalayan kişilere söz verdiği gibi koruma sağlamaması veya sağlayamamasından dolayı bir güvensizlik söz konusudur.

YPG/SDG ise Menbiç'te kurduğu yönetimde ciddi sorunlar yaşamaktadır. Öncelikle ne Suriyeli ne de Suriyeli olmayan Kürtler tarafından yönetilmek isteyen aşiretler YPG/SDG'nin kurduğu yönetimde resmi olarak Arapların bulunduğunu fakat gerçek karar alıcıların PKK'luların olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda YPG'nin Marksist-Leninist ideolojisi muhafazakar aşiret mensuplarınca kabul edilmemektedir. Diğer yandan YPG/SDG'nin kurduğu yönetimin ABD tarafından destekleniyor olması, YPG/SDG'nin finansal kaynaklarının yüksek olması ve kötü olan ekonomik koşullar birçok aşiret mensubunun YPG/SDG ile çalışmayı tercih etmesine yol açmaktadır.

Suriyeli muhaliflerin Menbiçli aşiret mensuplarıyla kurmuş olduğu ilişkideki temel iki sorun Suriyeli muhaliflerin yetersiz finansal kaynakları ve Menbiç'in YPG/SDG'nin kontrolünde olmasından dolayı bölgeye yeterince nüfuz edememeleridir. Ancak Suriyeli muhaliflerin kendi siyasi ve askeri yapıları içerisinde birçok Menbiçli aşiret mensubunu barındırarak bu aşiretleri kazanmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Suriyeli muhaliflerin kimlik ve siyasi hedef olarak Menbiçli aşiretlerin kimliği ve siyasi hedefleriyle uyum içerisinde olmalarından ötürü bu aşiretlerin Suriye muhalefetine desteği söz konusudur. Menbiçli aşiretler ve aşiret mensuplarının Suriyeli muhaliflere daha yakın olmalarının arkasındaki en önemli sebeplerden birisi Türkiye'dir. Türkiye'nin savaşın başından beri aldığı pozisyon bölge halkındaki Türkiye algısı ve birçok Menbiçli aşiret mensubunun Türkiye'de mülteci olarak yaşamasından kaynaklı çoğu aşiret mensubunun Türkiye ve Suriyeli muhaliflere yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca Suriye Kabileler ve Aşiretler Meclisi, Menbiç Aşiretleri Evlatları Topluluğu ve İstikrar Komitesi'nin çalışmaları ve yapıların kendi bileşenleri Menbiçli aşiret mensuplarının Türkiye ve Suriye muhalefetine daha yakın olmasına katkı sağlamaktadır.

Yapılan alan araştırmasına göre Menbiç'in kısa, orta ve uzun vadedeki kaderinin önemli oranda yerel halkın yani aşiret mensuplarının tercih ve adımlarıyla şekilleneceği ifade edilebilir. Ayrıca Menbiç üzerindeki rekabetin aşiretlerin iç dinamiklerini, iç yapılarını ve aşiretler arası ilişkileri de etkilediği ve bu etkinin devam edeceğini de söylemek mümkündür.

SURİYE SAVAŞININ TARAFLARI ARASINDA MENBİÇ AŞİRETLERİ

ÖMER ÖZKIZILCIK, KUTLUHAN GÖRÜCÜ

Suriye savaşı boyunca dört farklı yönetime şahitlik eden Menbiç kenti, 2016 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD) destekli YPG/SDG güçleri tarafından ele geçirilmesiyle Türkiye ve ABD arasında nükseden bir sorun halini almıştır. 4 Haziran 2018'de ABD ile Türkiye'nin vardığı mutabakata göre YPG'nin Menbiç'ten çıkarılması amacıyla ABD ile Menbiç Yol Haritası ortaya konulmuş ancak atılan somut adımlar yetersiz kalmıştır. Türkiye ve Suriye muhalefetine ilaveten Menbiç ile bağlarını hiçbir zaman koparmayan Esed rejimi ve onu destekleyen Rusya ve İran da Menbiç'teki güç mücadelesinde yer almış, bölgeye yönelik bazı adımlar atmış ve girişimlerde bulunmuştur.

Bu minvalde Menbiç kentinin büyük çoğunluğunu oluşturan aşiretler kendilerini kilit pozisyonda bulmuştur. Aktörlerin mücadelesinde yerel halkın tutumu belirleyici olabilme potansiyeli taşıdığından her aktör kendi elini güçlendirmek için Menbiç aşiretleriyle ilişki kurmaya ve artırmaya yönelik çalışmaktadır. Bu rapor Menbiç şehrinin yönetimi ve güvenliğinde aşiret faktörünü ele almıştır. Menbiç'in demografik ve sosyal yapısını ele alan rapor kentte savaşın başından günümüze kadar yaşanan süreci ve kent üzerinde aktörler arasında devam eden güç mücadelesi bağlamında Menbiç aşiretlerinin iç yapılarını ve diğer aktörlerle olan ilişkilerini ele almaktadır.